

- ग्राहक बन्नु परेमा
- नवीकरण गर्नु परेमा
- पत्रिका नियमित नआएमा
- वितरकहरूसँग नगद्दी रसिद बिना कारोबार नगरिदिनुहोला ।

मजदूर दैनिक

नगाँचा, कमलविनायक, भक्तपुर
लक्ष्मण तचामो
मो.नं. ९८०३६८७३२३

Website : www.onlinemajdoor.com

चिसो मौसममा मुटुलगायत स्वास्थ्य समस्याबाट बच्न

- चिसोमा न्यानो कपडा लगाएर मात्र बाहिर निस्कौं,
- धुम्रपान, मद्यपान नगरौं,
- रुघाखोकी लाग्नबाट बचाउँ,
- चिल्लो तथा बोसोयुक्त खानेकुरा सकेसम्म नखाऔं,
- शारीरिक व्यायामलाई निरन्तरता दिऔं,
- दम, हृदय रोग, मोटोपन, कोलेस्ट्रॉल, रक्तचाप, मधुमेहजस्ता समस्या भएका व्यक्तिले समय समयमा स्वास्थ्य परीक्षण गरौं,

जाडोको जोखिमबाट आफू पनि बचाउँ र अरुलाई पनि बचाऔं ।

वर्ष : २६ ★ अङ्क : ६ ★ ने. सं. ११४४ पोहेला गा, चतुर्थी ★ सोमवार ★ १५ माघ, २०८० ★ January 29, 2024, Monday ★ मूल्य रु. ५१- ★ पृष्ठ ८

सरकारले जनप्रतिनिधि र जनताको आवाजलाई सम्बोधन गर्नु जरुरी छ

काठमाडौं, १४ माघ । प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालको अध्यक्षतामा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य विस्तृतीकरण परिमार्जनसम्बन्धी उच्चस्तरीय अन्तरक्रिया कार्यक्रम आइतबार सिंहदरवारमा सम्पन्न भयो ।

कार्यक्रममा नेपाल मजदुर किसान पार्टीका सांसद प्रेम सुवालले सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको लिखुपाखर गाउँपालिका वडा नं. ४ र काभ्रेपलान्चोक जिल्लाको मन्दनदेउपुर नगरपालिकाको सिपाघाटमा पुस्तौँदेखि जोतिआएका किसानहरूको जग्गामा नापी रोकिएको हुँदा स्थानीय किसानले आ-आफ्नो जग्गाको स्वामित्व नपाएको, भूकम्पको बेला राहत र सहूलियत ब्याजको ऋण नपाएको हुँदा ती ठाउँमा तत्काल नापी टोली पठाएर किसानको समस्या समाधान गर्न प्रधानमन्त्रीको ध्यानाकर्षण गराउनुभयो ।

सांसद सुवालले स्थानीय तहको स्वायत्तता र विकेन्द्रीकरणविना प्रजातन्त्र बलियो नहुने उल्लेख गर्दै स्थानीय तहमा आवश्यक कर्मचारी स्थानीय तहबाटै नियुक्ति हुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

“संविधानको साफा सूचीमा शिक्षा पनि उल्लेख छ । साफा सूचीको काम सङ्घले मात्र गर्न पाउने होइन, स्थानीय तहलाई पनि गराउन मिल्छ । भक्तपुर नगरपालिकाले सात हजार विद्यार्थीसहितका कलेज र शैक्षिक संस्थानहरू सञ्चालन गरिरहेको भक्तपुर नगरपालिकालाई खपत विश्वविद्यालय सञ्चालन गर्न रोक्नु भएन ।” सांसद सुवालले प्रम दाहालको ध्यानाकर्षण गराउनुभयो ।

जम्मा ६६२ मेगावाट मात्र बिजुली उत्पादन गर्नुले सबै सरकार नालायक साबित हुन्छ । भक्तपुर औद्योगिक क्षेत्रका उद्योगहरूबाट ध्वनि, धुवाँ, रसायन प्रदूषण फैलाइएको हुँदा सरकारी बजेटमा दुई पटक प्रतिबद्धता भएअनुसार भक्तपुर औद्योगिक क्षेत्र अविलम्ब स्थानान्तरण गर्न सरकारको ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु”, सांसद सुवालले उल्लेख गर्नुभयो ।

शासक दलका नेताहरू सिंहदरबारको कार्यकारी कुर्सीमा पुगेपछि राजा र तानाशाहजस्तै भएको उल्लेख गर्दै सांसद सुवालले विद्यालय शिक्षा विधेयकमा स्थानीय तहको अधिकार खोसेर जिल्ला शिक्षा एकाइ पुनःस्थापना गर्न नहुनेतर्फ प्रधानमन्त्री दाहालको ध्यानाकर्षण गराउनुभयो ।

सांसद सुवालले भन्नुभयो, “चार हजार स्थानीय निकायलाई ७५३ स्थानीय तहमा घटाइयो, तर एउटा सिंहदरबारबाट ८ ओटा सिंहदरबार एवम् नेपाली दैलोबाट निस्कँदा मन्त्रीसँग ठोकिने स्थिति आएकोमा जनताको विरोध छ ।”

केही सांसदहरूले भन्नुभयो, “प्रधानमन्त्री भइसकेका नेकाका देउवा, एमालेका ओली र माओवादीका दाहालको निर्वाचन क्षेत्रमा विकासको पूर्वाधार बनेको हुँदा ती पार्टीका कार्यकर्ताहरू खुसी नै होलान् । तर, यो राज्यको दोहन हो, पक्षपात हो । अधिकांश शासक नेता र उच्च अधिकारीहरूका छोराछोरीहरू विदेश अध्ययन वा रोजगारीमा पठाइनु नै गलत हो ।”

नेका, एमाले, माओवादी, राप्रपा, जसपा, जनमत, लोसपा, नागरिक उन्मुक्ति पार्टी, राष्ट्रिय जनमोर्चाका सांसद र प्रतिनिधिहरूले पनि सुभाष दिनुभएको थियो ।

कार्यक्रममा पूर्वमुख्य सचिव सोमलाल सुवेदीले तीन तहको कार्य विस्तृतीकरण परिमार्जनसम्बन्धी प्रतिवेदन पेश गर्नुभएको थियो ।

हार्दिक बधाई तथा शुभकामना

श्री बाराही बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. भुलाँचा-४, भक्तपुरका अध्यक्ष श्री विश्वराम त्वायना नेपाल पुस्तक तथा स्टेसनरी व्यवसायी महासंघ, वाग्मती प्रदेशको पाँचौँ वार्षिक साधारणसभाबाट गरिमामय अध्यक्ष पदमा निर्वाचित हुनुभएकोमा हार्दिक बधाई तथा सफल कार्यकालको लागि शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

श्री विश्वराम त्वायना

श्री बाराही बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. ACCESS BRONZE
Shree Barahi Saving & Credit Co-operative Society Ltd.
भुलाँचा-४, भक्तपुर, फोन नं. ०१-६६९९३६४

क्युवाली स्वाधीनताका नेता होसे मार्टिंको जन्म दिवसको अवसरमा जनवरी २७ का दिन हवाना विश्वविद्यालय परिसरमा भएको मसाल जुलुस कार्यक्रममा क्युवाली फन्डा बोकेर सहभागी हुँदै क्युवाली क्रान्तिका नेता तथा पूर्व राष्ट्रपति राउल क्यास्ट्रो, वर्तमान राष्ट्रपति मिग्वेल डियाज कानेलगायत क्युवाली कम्युनिस्ट पार्टी र राज्यको नेतृत्वमा रहनुभएका नेतागण । जनवरी २७ का दिन मसाल जुलुसबाट मार्टिं र उहाँका सहकर्मीहरूले स्वाधीनता सङ्ग्राम थालनी गरेको सम्झनामा क्युवाली जनताले हरेक वर्ष मसाल जुलुस निकाल्ने गर्छन् । तस्बिर : ग्रान्माअनलाइन

मजदुर-किसानको हित नहेर्ने पार्टी कम्युनिस्ट नहुने

सिन्धुपाल्चोक, १४ माघ । नेपाल मजदुर किसान पार्टीका सचिव एवं सांसद प्रेम सुवालले सिन्धुपाल्चोकको लिशङ्खु र पाखर गाउँपालिकाको सिक्रेमा पार्टी कार्यकर्ता र स्थानीय जनतासँग आइतबार भेट गर्नुभयो ।

उक्त भेटघाट कार्यक्रममा सचिव सुवालले राजनीतिक पार्टी वर्गीय आधारमा स्थापित हुने चर्चा गर्दै मजदुर-किसानको हित नहेर्ने पार्टी कम्युनिस्ट होइन भन्नुभयो ।

भारतीय विस्तारवाद र भारतीय एकाधिकार पुँजी तथा अमेरिकी साम्राज्यवादको विरोध नगर्ने दल पनि कम्युनिस्ट नहुने उल्लेख गर्दै उहाँले भन्नुभयो, “पार्टीको सिद्धान्तमा दृढ भएर अगाडि बढ्दा एकलै दुकलै महसुस गर्नुपर्ने छैन । सारा जनताले साथ दिनेछन् । बुद्ध एक्लो हुनुहुन्थ्यो तर बौद्ध दर्शनका अनुयायीहरू संसारमा धेरै छन् । मार्क्स

र एङ्गोल्स पनि एकलै हुनुहुन्थ्यो तर, मार्क्सवादलाई समर्थन गर्नेहरू संसारमा धेरै छन् ।”

कम्युनिस्टहरू पुँजीवादी सरकारको भागबन्डा खान नजाने स्पष्ट पाउँ सचिव सुवालले नेमकिपाले २०४६ सालमै तत्कालीन माले हालको एमालेलाई पुँजीवादी सरकारको भागबन्डा खान नहुनेबारे सचेत गराएको थियो तर मानेनन्, यसकारण नेपालको कम्युनिस्ट आन्दोलन कमजोर भयो भन्नुभयो ।

नेपालको कम्युनिस्ट आन्दोलनलाई संशोधनवाद र अवसरवादबाट बचाउन नेमकिपा स्थापना भएको चर्चा गर्दै उहाँले नेका विदेशी पुँजीको सेवा गर्ने पार्टी हो भने एमाले भाइकाङ्ग्रेस हो; माओवादी

भारतीय ट्रोजन हर्स हो भन्नुभयो ।

“सिक्रेका स्थानीय किसानहरूको जग्गा नापी रोक्नु र स्थानीय किसानलाई आ-आफ्नो पुस्तौँदेखि जोतिआएको जग्गाको स्वामित्व नदिने सरकारमा रहेका पार्टीहरू किसानविरोधी हुन्,” उहाँले भन्नुभयो ।

गुठी विधेयक किसानको हितमा ल्याउनु जरुरी रहेको उल्लेख गर्दै उहाँले शासक दलका नेताहरू सिंहदरबारको कुर्सीमा पुगेपछि राजा र तानाशाहजस्तै भएको हुँदा गरिब जनतालाई दुःख भएको हो भन्नुभयो ।

भेटघाट कार्यक्रममा नारायणबहादुर दुवाल र श्यामलाल शाक्यसमेतले बोल्नुभएको थियो ।

भक्तपुर नगरपालिका

वडा नं. ८ कार्यालय

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

भक्तपुर नगरपालिकाको आयोजनामा यही २०८० माघ २९ गतेदेखि २७ गतेसम्म हुने भक्तपुर नगरव्यापी विद्यालयस्तरीय खेलकुद प्रतियोगितामध्ये करारतै प्रतियोगितामा नगरभित्रका सम्पूर्ण विद्यालयहरूलाई सहभागिताको लागि अनुरोध गर्दछ ।

तौल लिने मिति : २०८० माघ २५ गते
समय : बिहान ७ बजेदेखि १० बजेसम्म
तौल जोख्ने स्थान : दत्तात्रय आधारभूत विद्यालय
प्रतियोगिता मिति : २०८० माघ २६ गते, शुक्रबार
समय : बिहान ८ बजेदेखि
स्थान : दत्तात्रय चोक

तौल समूह
पुरुष : -२०, -२५, -३०, -३५, -४०, -४५, -५० के.जी.
महिला : -२०, -२५, -३०, -३५, -४०, -४५, -५० के.जी.

काँटा : पुरुष-१ महिला-१
८ नं. वडा खेलकुद समिति
फोन नं. ०१-६६९२९६५, ६८५९१५७८२९, ६८४९२५७७५३

नगर प्रमुख प्रजापतिसँग ताप्लेजुङको सिदिङ्वा गा.पा. अध्यक्ष मानबहादुर राईको भेट

भक्तपुर, १४ माघ । भक्तपुर नगरपालिकाका प्रमुख सुनिल प्रजापतिसँग ताप्लेजुङ जिल्लाको सिदिङ्वा गाउँपालिकाका अध्यक्ष मानबहादुर राईले आइतबार भना सभाकक्षमा भेट गर्नुभयो । भेटमा उहाँहरूबीच दुई नगरपालिकाले शैक्षिक, सामाजिक, पर्यटन, आर्थिक क्षेत्रलगायतमा साझेदारी तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने विषयमा कुराकानी भयो ।

प्रमुख प्रजापतिले गा.पा.

अध्यक्ष राईलाई सांस्कृतिक नगरी भक्तपुरमा स्वागत गर्दै भक्तपुर नगरको विशेषताबारे प्रकाश पार्नुभयो ।

भक्तपुर नपाले समाजलाई बुद्धिजीवीकरण गर्ने नीतिले काम गरिरहेको बताउँदै उहाँले आकारमा सानो भए पनि भक्तपुर नपाले राष्ट्रिय स्तरमा उत्कृष्ट काम गर्दै आएको बताउनुभयो ।

भक्तपुर र सिदिङ्वा नपाबिच विभिन्न क्षेत्रमा प्राविधिक सहयोग आदानप्रदान गर्न सकिने विषय उल्लेख गर्दै प्रमुख प्रजापतिले स्थानीय सरकारहरू

आत्मनिर्भरताको बाटोतर्फ अग्रसर हुनुपर्ने बताउनुभयो ।

सोही क्रममा गापा अध्यक्ष राईले ताप्लेजुङ जिल्लाको पूर्वी भूभागमा अवस्थित सिदिङ्वा गाउँपालिकाको मुख्य आयस्रोतको रूपमा कृषि, पशुपालन र जडिबुटी रहेको बताउँदै भौगोलिक विकटताले गर्दा यस गाउँपालिकाको विकास निर्माणमा ढिलाइ रहेको बताउनुभयो ।

भक्तपुरको शिक्षा मोडलबाट आफूहरू निकै प्रभावित भएको बताउँदै

उहाँले सिदिङ्वा गाउँपालिकाले शैक्षिक सुधारमा विशेष ध्यान पुऱ्याइरहेको बताउनुभयो ।

सिदिङ्वा गाउँपालिकाका केही वडामा अझै मोटरबाटो विस्तार भई नसकेको बताउँदै उहाँले सिदिङ्वाको तिम्लुङ पोखरी पर्यटकीय दृष्टिकोणले अत्यन्त महत्त्वपूर्ण स्थल रहेको बताउनुभयो ।

प्रमुख प्रजापतिले गापा अध्यक्ष राईलाई भक्तपुर नपाका प्रकाशनहरू उपहारस्वरूप प्रदान गर्नुभयो ।

पनौती 'विश्व सम्पदा' मा सूचीकृत हुने अन्तिम चरणमा

काभ्रेपलाञ्चोक, १४ माघ । ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक तथा पुरातात्विक नगर पनौती विश्व सम्पदामा सूचीकृत हुने अन्तिम चरणमा पुगेको छ । विशेष गरी पनौतीको वडा नं ७ (बजार क्षेत्र) लाई विश्व सम्पदामा सूचीकृत गर्न संयुक्त राष्ट्र सङ्घीय अङ्ग (युनेस्को) को मापदण्ड पूरा गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको नगरले जनाएको छ ।

उक्त ऐतिहासिक क्षेत्र विश्व सम्पदामा सूचीकृत गर्न युनेस्कोद्वारा २५

युनेस्कोले कुनै पनि राष्ट्रको विशेष सांस्कृतिक महत्त्व राख्ने (जस्तै : वन, पहाड, ताल, द्वीप, मरुभूमि, स्मारक, भवन, वा सहर)धरोहरलाई आफ्नो सूचीमा सूचीबद्ध गर्ने गर्दछ । जुन विश्व सम्पदा समितिद्वारा चयन गर्ने गरिन्छ ।

सोही समितिले नै यस सम्पदा क्षेत्रको रेखदेख युनेस्कोको तत्वाधानमा हुने नीति छ । युनेस्कोको नेपालस्थित निकायले विसं २०५२मै पनौतीलाई मध्यकालीन वास्तुकला क्षेत्र जनाउँदै विश्व

वर्षअघि प्रस्ताव गरिएको क्षेत्र हो । विश्व सम्पदामा सूचीकृत हुने तयारी अन्तर्गत सूचीकृत हुनुपूर्व आवश्यक सम्पूर्ण प्रक्रिया अन्तिम चरणमा पुगेको जनाइएको हो । युनेस्कोको मापदण्डका अधिकांश पूरा भइसकेकाले आवश्यक कागजात पुरातत्व विभाग हुँदै युनेस्कोमा पठाइने नगर प्रमुख रामशरण भण्डारीले बताउनुभयो ।

भण्डारीका अनुसार उक्त क्षेत्र समुदायले संरक्षण गर्न सक्ने/नसक्नेबारे स्थानीयस्तरमा छलफलको तयारी भइरहेको छ । पनौती नगरलाई विश्व सम्पदामा सूचीकृत गर्ने कार्य विसं २०७९ मा अघि बढाइएपछि युनेस्कोको नेपालप्रमुख क्रिष्टियन मनहर्टले पनौतीका ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पुरातात्विक सम्पदाको अवलोकन गर्नुभएको थियो । अवलोकनका क्रममा मनहर्टले विशेष रूचिपूर्वक मठमन्दिर तथा पुराना नेपाली मौलिकता बोकेका घरलाई विश्व सम्पदामा सूचीकृत गर्न युनेस्को तयार भएको स्थानीय जनप्रतिनिधिलाई जानकारी गराएपछि नगरले आवश्यक बजेट छुट्याएर प्रक्रिया अघि बढाइएको थियो ।

देशमा राजनीतिक उतारचढाव, सरकार परिवर्तन, कोरोना सङ्क्रमणले पारेको प्रतिकूल प्रभावका कारण एक वर्षदेखि मन्त्रपरिषद्मा पनौतीको विषयले प्राथमिकता नपाउँदा विश्व सम्पदामा सूचीकृत हुन नपाएको बताइन्छ । पनौतीलाई सरकारले प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन २०३९ अनुसार विसं २०५८ मा 'स्मारक क्षेत्र' घोषणा गरिसकेको छ । नेपालस्थित मन्त्रपरिषद्को निर्णयपछि युनेस्कोको फ्रान्सको पुरातत्व विज्ञ टिमले पुनःपनौतीको अनुगमन निरीक्षण गर्ने जनाइएको छ ।

सूचीकृतको यस प्रक्रियामा पनौतीमा ७२ वटा मौलिक नेपाली घरसमेत निर्माणको काम धमाधम भइरहेको छ । नगरद्वारा सांस्कृतिक पर्यटन विकासका लागि कलात्मक काठ बनाउने तालिम, होमस्टे (घरबास) सञ्चालन र पुरातात्विक सम्पदाको संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरिसकेको छ ।

काभ्रेपलाञ्चोकको पनौती विश्व सम्पदामा सूचीकृत भएपछि 'पनौती युनेस्को विश्व सम्पदा क्षेत्र' भनिने छ ।

सम्पदामा सूचीकृत गर्न प्रस्ताव गरेको थियो । त्यसयता जनप्रतिनिधि तथा सरोकारवालाको बेवास्ताले सूचीकृतको काम अनौलामा रहँदै आएको जनाइयो । पुरातत्व विभागद्वारा पनौती नगरका ऐतिहासिक मठमन्दिर तथा पुराना कलात्मक शैलीका घरको पुनःनिर्माणसमेत भइसकेको छ ।

पनौती नगरपालिका ५, ६ र ७ मा एक सयभन्दा बढी ऐतिहासिक मठमन्दिर, पाटी र पौवा छन् । फ्रान्स सरकारको सहयोगमा २०४८ सालदेखि २०५५ सालसम्ममा ती मठमन्दिर, पाटी, पौवाको मर्मत एवं जीर्णोद्धार गरिएको थियो । राजा प्रताप मल्लले विसं १२७ मा रानीपोखरी बनाइसकेपछि विभिन्न तीर्थस्थलको जल राख्ने क्रममा पनौतीस्थित त्रिवेणीघाटको जल पनि राखेको शिलालेखमा उल्लेख गरिएको इतिहासविद्वले जनाएका छन् । तीन नदीको सङ्गमस्थल त्रिवेणीघाटमा पुण्यमाता र रोशी खोलाबाहेक पद्ममावती नदी गुप्त रूपमा बहिरहेको मान्यता छ ।

पनौती सङ्घीय राजधानी काठमाडौँबाट पूर्वतर्फ २५ किलोमिटरको व्यापारिक नगर बनेपाबाट ६ किलोमिटर दक्षिणमा पर्दछ । पुरातत्व विभागका अनुसार नेपालको चार क्षेत्रलाई विश्व सम्पदा सूचीमा सूचीकृत गरिएको छ । जसमा काठमाडौँ उपत्यका (उपत्यका सात क्षेत्र : काठमाडौँ दरबार क्षेत्र, पाटन दरबार क्षेत्र, भक्तपुर दरबार क्षेत्र, पशुपतिनाथको मन्दिर, स्वयम्भूनाथ, बौद्धनाथ र चाँगुनारायण मन्दिर), चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, लुम्बिनी र सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज छन् ।

नेपाल सरकारले हालसम्म पनौतीसहित १५ वटा ऐतिहासिक एवं पर्यटकीयस्थललाई विश्व सम्पदा सूचीमा सूचीकृत गर्न युनेस्कोसमक्ष प्रस्ताव गरेको छ । यसमध्ये पनौती विश्व सम्पदामा सूचीकृत पहिलो हुने देखिएको छ । भारतको प्रयागमा गङ्गा र यमुना नदीको सङ्गममा गुप्त रूपले सरस्वती मिसन नदी बहेभै पनौतीस्थित रोशीलाई रुद्रावती नदी, पुण्यमाता नदीलाई लीलावती र गुप्तरूपले बहेकी ब्रम्हायणी मन्दिरको मुनिबाट दूध बग्ने नदी पद्ममावती मानिँदै आइएको छ ।

आधारभूत आवश्यकतालाई प्राथमिकतामा राखेर कार्यक्रम गर्नुपर्ने

भक्तपुर, १४ माघ । भिन्तुना बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.ले माघ ६ गतेदेखि १२ गतेसम्म सञ्चालित उद्घोषण तथा भाषण कला तालिमको समापन कार्यक्रम गरेको छ ।

उक्त समापन कार्यक्रममा भक्तपुर नगरपालिका वडा नं २ का वडाध्यक्ष हरिप्रसाद बासुकलाले जथाभावी लगानी गर्ने र आर्थिक पारदर्शिता नगर्ने सहकारी सङ्घसंस्थाहरूले सदस्यको र समाजको हित नगर्ने धारणा राख्नुभयो ।

तरलताको अभावमा सहकारीहरूको अवस्था नाजुक भइरहेको सन्दर्भ जोड्दै उहाँले सहकारीहरूले उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी गर्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो । सहकारीहरूले समाजको आधारभूत आवश्यकतालाई प्राथमिकतामा राखेर तालिम तथा चेतनामूलक कार्यक्रम गर्दै जानुपर्ने औचित्यतामाथि उहाँले प्रकाश पार्नुभयो । भक्तपुर

नगरपालिकाले नेमकिपाको चुनावी घोषणापत्रकै आधारमा शिक्षा, स्वास्थ्य, विकास निर्माणका कार्यहरू गरिरहेकोमा कुनै शङ्का नगर्न पनि उहाँले थप जोड दिनुभयो ।

स्थानीय गणेशप्रसाद सुवालले तत्कालीन सामन्ती समाजमा नेमकिपाले गरेको बाली काट्ने आन्दोलन, सँढे घपाउने आन्दोलन, भर्पाई आन्दोलनलगायत मजदुर किसानका साथै

महिलाहरूको हकहितको लागि गरिएको नेमकिपाको योगदानलाई कसैले बिसर्न नहुने बताउनुभयो ।

संस्थाका अध्यक्ष कृष्णगोविन्द सुवालले प्रशिक्षार्थीहरूले तालिमबाट सिकेका ज्ञानलाई व्यवहारमा उपयोग गर्दै अगाडि बढ्नुपर्ने धारणा राख्नुभयो । प्रशिक्षक रवीन्द्रप्रसाद कुसीले तालिमले महिलाहरूमा सीप विकास हुने अवसर जुरेको र तालिमले सकारात्मक सोचको विकास गर्नेमा विश्वास दिलाउनुभयो । प्रशिक्षार्थीहरूको तर्फबाट केशरी प्रधानले गीत, सुनिता घट्टुवाले कविता वाचन गर्नुभएको उक्त समापन कार्यक्रममा रविना सुवाल, सपना तुर्तुई र उपा बासुकलाले पनि बोल्नुभएको थियो ।

कार्यक्रम महिला तथा बालबालिका उपसमितिका संयोजक चञ्चल सुवालको सभापतित्वमा भएको थियो ।

एक अर्बको लागतमा एकीकृत कृषि तथा पशुपक्षी सेवा केन्द्र

काठमाडौँ, १४ माघ । सरकारले करिब रु. एक अर्बको लागतमा विभिन्न ३० पालिकामा एकीकृत कृषि तथा पशुपक्षी सेवा केन्द्र निर्माण गरेको छ । कृषि तथा पशुपक्षी विकास मन्त्रालयले ग्रामीण उद्यम तथा आर्थिक विकास आयोजनामार्फत सेवा केन्द्र निर्माण गरेको हो ।

आयोजना प्रमुख चन्द्रप्रसाद रिसालले प्रत्येक पालिकामा करिब रु. तीन करोडको लागतमा निर्माण गरिएको

अत्याधुनिक प्रविधि तथा सुविधासम्पन्न ती केन्द्र चालु आर्थिक वर्षभित्र सम्बन्धित पालिकालाई हस्तान्तरण गर्ने जानकारी दिनुभयो । उहाँले आगामी आर्थिक वर्षदेखि थप १० पालिकामा केन्द्र निर्माण गरिने योजना रहेको बताउनुभयो ।

ग्रामीण उद्यम तथा आर्थिक विकास ग्रामीण उद्यमशीलता विकासलाई प्रोत्साहित गर्न आयोजनाले प्रमुख आर्थिक करिडोर क्षेत्रका साना कृषि उत्पादक तथा

खरिदकर्ताबिचमा उत्पादनमूलक साझेदारी तथा बजार सम्बन्धको विकासमार्फत बजार पहुँच सुदृढ गर्न सहजीकरण गर्ने छ । कृषि तथा पशुपक्षी विकासका लागि आवश्यक नीतिगत खाका, आवश्यक संरचना निर्माण र क्षमता विकासलगायत अन्य सहयोगी सेवामार्फत उपयुक्त उद्यमशीलताको वातावरण निर्माण गर्नसमेत सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्य आयोजनाले राखेको छ ।

उत्पादनमूलक साझेदारीलाई प्रवर्द्धन गर्ने उत्कृष्ट व्यावसायिक योजनालाई पूरक अनुदान, मागमा आधारित साना कृषि बजार केन्द्र निर्माण, मूल्य शृङ्खलासम्बन्धी आधारभूत संरचना निर्माण, प्रादेशिक बजार निर्माणका क्षेत्रमा लगानी विस्तार गर्दै आएको आयोजना प्रमुख रिसालले जानकारी दिनुभयो । कर्णाली प्रदेशबाहेकका सबै प्रदेशमा आर्थिक करिडोर जोडिएको छ । रासस

सङ्क्षिप्त समाचार

'अविरल जनसाहित्य यात्रा' मा कवि स्पन्दनका दर्जन रचना प्रस्तुत

काठमाडौं, १४ माघ। राष्ट्रिय जनसाहित्यिक सङ्घ नेपालको ८६ औं 'अविरल जनसाहित्य यात्रा'को शुद्धलामा शनिबार कवि जयन्ती स्पन्दनका एक दर्जन कविता प्रस्तुत भएको छ।

कवि स्पन्दनले 'ऐठन', 'शैलुङ परिदृश्य', 'छोरा, छोरा र छोराहरू नै', 'टीकापुर घटना र खण्ड खण्ड त्रासदी', 'परिवेश अनिष्टको', 'मनभरि कुँदिएको छ खोदबारी', 'जनआह्वान', 'महिला समानता एकपटक सबै भन्नुपर्छ' शीर्षकका कविता वाचन गर्नुभएको थियो। सहयोगी कवि डा. जया सत्यालले 'इतिहासको मानवता' शीर्षकको, रूपक अलङ्कारले 'आन्दोलन' शीर्षकको, जयन्ता पोखरेलले 'मौन सङ्क र मानिसहरू' शीर्षकको र प्रशान्त खरेलले 'उभिएको छ समय तिम्रोअगाडि' शीर्षकका कविता वाचन गर्नुभएको थियो।

कार्यक्रममा राष्ट्रिय जनसांस्कृतिक महासङ्घका अध्यक्ष प्रेमनाथ अधिकारीले सरल तरिकाले गम्भीर भाव कवितामा सम्प्रेषण गर्न सकिँदोरहेछ, कवितामै शालीन त्रिदोहका माध्यमबाट रूपान्तरणको सन्देश पनि सम्प्रेषण गर्न सकिँदोरहेछ भन्ने अनुभूति कविता सुनिसकेपछि भएको बताउनुभयो।

वाचित कवितामाथि टिप्पणी गर्दै समीक्षक डा. रजनी ढकालले स्पन्दनका कवितामा आमा, छोरी हुँदै देश आएको छ र पुस्तान्तरणको कुरा आएको र देश बनाउनेहरू स्वार्थप्रेरित भएकामा कवितामा चिन्ता गरिएको टिप्पणी गर्नुभयो।

सङ्घका अध्यक्ष राम विनयले २०७० चैत १४ देखि तत्कालीन राष्ट्रिय जनसाहित्यिक मञ्चका संस्थापक अध्यक्ष डा. मोदनाथ प्रशान्तबाट थालनी गरिएको 'अविरल जनसाहित्य यात्रा' को आइतबार ८६ औं शुद्धला आइपुगेको जानकारी दिनुभयो। शुद्धलाका संयोजक डा. हरिप्रसाद सिलवालले प्रगतिशील एवं प्रगतिवादी चेतनाका साथ साहित्य सृजना गर्ने जयन्तीले कविता, वक्तृत्व, एकाङ्की, समालोचना, बालसाहित्यमा निरन्तर कलम चलाइरहेको जनाउनुभयो। **रासस**

नवप्रवर्तनलाई जोड दिँदै आविष्कार केन्द्र

गण्डकी, १४ माघ। अनुसन्धान, अन्वेषण तथा आविष्कारका गतिविधि प्रवर्द्धन गर्दै शिक्षण, अनुसन्धान र समुदायमा आधारित जीवनोपयोगी अनुसन्धान कार्य गर्ने उद्देश्यले गण्डकी विश्वविद्यालयले आविष्कार केन्द्रमार्फत आफ्ना गतिविधि बढाएको छ।

विश्वविद्यालयले सन् २०२१ मा अनुसन्धान केन्द्र, आविष्कार र आविष्कार केन्द्र (आरसी-आइआई) स्थापना गर्दै समयसापेक्ष नयाँ प्रविधि तथा नवप्रवर्तनलाई जोड दिँदै सैद्धान्तिक ज्ञानलाई अनुसन्धान, अन्वेषण तथा आविष्कारसँग जोड्नेको विश्वविद्यालयका रजिष्ट्रार डा. कैलाश तिमल्सिनाले जानकारी दिनुभयो।

विश्वविद्यालयले नियमित विद्यार्थीलाई मात्र नभई पारिवारिक तथा अन्य कारणले पठनपाठनलाई नियमित गर्न नसकेकाहरूलाई समयानुकूल तालिम तथा सीपअनुसारको आविष्कार गर्न यथाशक्य सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्य राखेको उहाँले बताउनुभयो। केन्द्रमा हालसम्म आठवटा मेसिन तथा केही बहुकार्यात्मक औजार उत्पादन भएको जानकारी दिँदै उहाँले यसको प्रयोगबाट कृषि, स्वास्थ्य, सूचना प्रविधिजस्ता विषयसँग सम्बन्धित आधुनिक उपकरण तथा औजार विकास गर्न सकिने बताउनुभयो।

केन्द्रमा घाँस टुक्र्याउने, गोबर पेलने, कोदो प्रशोधन गर्ने औजार, सोलार ड्रायर, दाउरा चिर्ने, अदुवा प्रशोधन गर्ने उपकरण निर्माण भइसकेका छन्। यसका लागि राष्ट्रिय आविष्कार केन्द्रले पनि विश्वविद्यालयसँगको सम्झौतामा आधारित भई प्राविधिक सहयोग गरेको रजिष्ट्रार तिमल्सिनाले जानकारी दिनुभयो। केन्द्रमा पेट्रोल स्कुटरलाई विद्युतीय स्कुटरमा परिवर्तन गरी प्रयोगमा ल्याइसकिएको छ।

केन्द्रमा अन्य मेसिन पनि निर्माणको प्रक्रियामा रहेको उल्लेख गर्दै तिमल्सिनाले प्रदेश सरकारको प्राथमिकतामा रहेको बाँदर घाउने मेसिनको निर्माणका लागि ड्रोन प्रयोग गरी बाँदर घाउने प्रविधिको विकास सुरु गरिएको बताउनुभयो। **रासस**

गायिका राणालाई दीर्घसाधना सम्मान

काठमाडौं, १४ माघ। विन्ध्यवासिनी फाउण्डेशनको १०औं वार्षिक भेलाले 'विन्ध्यवासिनी म्युजिक अवार्ड-२०८०' मा सम्मानित तथा पुरस्कृत हुने श्रष्टाको नाम अनुमोदन गरेको छ। शनिबार सम्पन्न भेलाले 'विन्ध्यवासिनी सङ्गीत दीर्घसाधना सम्मान २०८०' बाट गायिका मीरा राणालाई रु. एक लाख राशिसहित सम्मान गर्ने निर्णय लिएको फाउण्डेशनकी अध्यक्ष लीना रेग्मीले जानकारी दिनुभयो।

"सङ्गीतमा जीवन समर्पण गर्नुभएका र भविष्य देख्नुभएकाहरूलाई सम्मान तथा प्रोत्साहन गर्ने उद्देश्यका साथ हामीले यसको सुरुआत गरेका हौं", अध्यक्ष रेग्मीले भन्नुभयो। उहाँका अनुसार 'विन्ध्यवासिनी सङ्गीत साधना सम्मान २०८०' बाट सङ्गीतकार भूपेन्द्र रायमाझीलाई रु. ५० हजारसहित र 'विन्ध्यवासिनी कला पत्रकारिता सम्मान २०८०' बाट पत्रकार शान्तिप्रियलाई रु. २५ हजारसहित सम्मान गरिनेछ। भेलाको निर्णयअनुसार सबै पुरस्कार आगामी चैत १ गते प्रदान गरिनेछ।

फाउण्डेशनका सल्लाहकार तथा स्वर्गीय गायक प्रेमध्वज प्रधानप्रति श्रद्धासुमनसहित उहाँको नाममा स्थापित 'प्रेमध्वज सङ्गीत रत्न सम्मान २०८०' बाट रूपक डोटेल र स्वर्गीय गायक फलकमान गन्धर्वको नाममा स्थापित 'फलकमान लोक-सङ्गीत सम्मान २०८०' बाट लोकदोहोरी गायक राजु परियारलाई सम्मान गर्ने निर्णय उक्त भेलाले गरेको छ। उहाँ दुवैलाई जनही नगद राशि रु. २५ हजारसहित सम्मान गरिने छ। **रासस**

काभ्रेमा स्रष्टा सम्मान तथा पुस्तक लोकार्पण

काभ्रे, १४ माघ। साहित्य त्रैमासिक अक्षरमार्गको पनौती काभ्रेको ११ औं वार्षिक उत्सवको अवसरमा आयोजित सम्मान तथा पुस्तक लोकार्पण कार्यक्रम शनिबार सम्पन्न भयो।

कार्यक्रममा नेपाल साहित्यिक पत्रकार सङ्घका केन्द्रीय अध्यक्ष एवम् साहित्यकार मोहन दुवालले

साहित्यकारहरूमा नैतिकता चाहिने बताउनुभयो।

उहाँले भन्नुभयो, "साहित्यकारले लेखेपछि त्यो समाजको सरोकार हुन्छ।"

नेपाल स्रष्टा समाजका अध्यक्ष तथा साहित्यकार श्रीओम श्रेष्ठ रोदनले भाषा, साहित्यमा धेरै सम्मान हुने गरेको, तर सम्मानका माला लाउनेहरूले मुख लुकाएर हिँड्नुपर्ने गरी हतकडी लगाएका छन्

भन्नुभयो।

पनौती नगरपालिकाका प्रमुख रामशरण भण्डारीले संस्कारी समाज बनाउन कलमको खाँचो छ भन्नुभयो। अक्षरमार्गका प्रकाशक तथा सम्पादक सूर्यप्रसाद लाकोजुले सबै भाषा र साहित्यको उत्थान गर्नुपर्ने बताउनुभयो। कार्यक्रममा नगेन्द्रराज शर्मा, सनत रेग्मी, केके कर्माचार्य, गायत्री श्रेष्ठ, श्रीकृष्ण

महर्जन, सुभद्रा बम्जन र डा. गोपाल पौड्याल मण्डनेलाई सम्मान गरिएको थियो।

कार्यक्रममा साहित्यकार एवम् साहित्यिक त्रैमासिक अक्षरमार्गका प्रकाशक तथा सम्पादक सूर्यप्रसाद लाकोजुको दुई पुस्तक 'सिर्जना लेखन कला' र 'अक्षरका स्वरूप' मुक्तकसङ्ग्रह लोकार्पण भएको थियो।

चिया टिप्न हातेमेसिन प्रदान गर्दै सूर्योदय नगरपालिका

इलाम, १४ माघ। गत वर्ष चिया टिप्ने तरिका नभिरुदा सूर्योदय नगरपालिका-१ का जगन्नाथ

अधिकारीले चियाको प्रतिक्की मूल्य रु. ३५ मात्र पाउनुभयो। नगरपालिकाले लागू गरेको चियाको न्यूनतम समर्थन मूल्य रु. ४० छ तर चियाको मुना ४० प्रतिशत अनिवार्य हुनुपर्छ। किसानले चिया टिप्दा मुना छुट्याएर नटिप्ने र पात धेरै मिसाएर टिप्ने भएका कारण न्यूनतम समर्थन मूल्य नै पाउन सकेका छन्। "चिया टिप्ने हातेमेसिन भएचाहिँ भनेजस्तै हुने थियो, फेरि यसरी टिप्नुपर्छ भनेर तालिम पनि पाएका छैनौं", अधिकारीले भन्नुभयो।

सूर्योदय नगरपालिकाले यस वर्ष किसानलाई चिया टिप्न हातेमेसिन वितरण गर्दैछ। उत्पादनलाई गुणस्तरीय बनाउन नगरपालिकाले किसानलाई हातेमेसिन वितरण गर्न लागेको नगरप्रमुख रणबहादुर राईले बताउनुभयो। नगरप्रमुख राईले भन्नुभयो, "यस वर्ष हातेमेसिन ५० प्रतिशत अनुदानमा दिँदैछौं। हामीले जथाभावी चिया टिपेर हाम्रो ब्राण्ड बिगारिरहेका छौं। यसले हाम्रो चियाको भविष्य विग्रन्छ। चियाको मुना एकातिर र पात एकातिर गरेर बिक्री गर्नु भने गुणस्तरीय चिया उत्पादन हुन्छ, अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा राम्रो मूल्यमा बिक्री हुन्छ। तर, टिपाइमै समस्या भयो भने

यसबाट दीर्घकालीन उपलब्धि हासिल हुन सक्दैन।"

किसान समूह, चिया सहकारी संस्था अन्य सहकारी संस्था र सूर्योदय नगरपालिकाको साभेदारीमा किसानले ५० प्रतिशतमा हातेमेसिन प्राप्त गर्न लागेका हुन्। "त्यो मेसिन पेट्रोल र डिजेलले होइन ब्याट्रीबाट चल्छ। अन्तर्राष्ट्रिय चिया बजारको मान्यतामा कुनै पनि पेट्रोल र डिजेलले चल्ने मेसिनलाई मान्यता नदिने भएका कारण ब्याट्रीबाट चल्ने मेसिन वितरण गर्न लागेका हौं", उहाँले भन्नुभयो। "चियालाई 'अर्ग्यानि' बनाउन पालिका लागि रहेको छ।"

एउटा व्यापारीले व्यापार परिवर्तन गर्न जति सजिलो छ, किसानले खेती परिवर्तन गर्न नहुने भन्दै उहाँले चियाको दीर्घकालीन समाधान नभए यहाँका किसानलाई समस्या हुने बताउनुभयो। "व्यापारीलाई कहिल्यै घाटा हुँदैन। उसले आफ्नो व्यापार परिवर्तन गर्न सक्छ। तर, किसानले सजिलै चियाखेती परिवर्तन गर्न सक्दैन। ठूलो घाटा भनेको किसानलाई हुने हो। त्यसैले हामी सचेत बनेर गुणस्तरीय चिया टिप्ने", उहाँले भन्नुभयो।

राम्ररी टिपेको चिया रु. ४० देखिमाथि रु. दुई सयसम्म पनि बिक्री भइरहेको उहाँको भनाइ छ। "गुणस्तरीय चिया टिप्ने न। चियाको न्यूनतम समर्थन

मूल्य रु. ४० हो। तर, चियाको मुना ४० प्रतिशतचाहिँ हुनुपर्छ।" उहाँ भन्नुहुन्छ, "चालिस प्रतिशत मुना भएको चियालाई कुनै उद्योगले रु. ४० दिने भने नगरपालिकामा आउनुहोस् हामी दिलाउँछौं।"

सूर्योदयको मात्र नभई समग्र देशको चियाको टिपाइमा नै सुधार आवश्यकता भएकाले किसानलाई यस कुरामा सचेतना तालिम गराउने र आवश्यक अनुदान उपलब्ध गराउने विषयमा राष्ट्रिय चिया तथा कृषि विकास बोर्ड संवेदनशील बन्नुपर्ने राईले बताउनुभयो। "बोर्डले किसानलाई सचेतना गराउनुपर्छ, कसरी चिया टिप्नुपर्छ भनेर सिकाउनुपर्छ, किसान ठगिएको छुन कि? ४० प्रतिशत मुना भनेको के हो भन्ने कुरा बोर्डले 'अवार्नेस' गर्नुपर्छ", उहाँले भन्नुभयो।

चिया बिक्री नहुनुको कारण उत्पादन गुणस्तरीय नभएर हो। किसानले पाएका दुःखमा समाजसेवी, अभियान्तालागायत सबैले साथ दिनुपर्ने राई बताउनुहुन्छ। सूर्योदय नगरपालिकामा ६२ भन्दा बढी चिया प्रशोधन उद्योग छन्। तीमध्ये सूर्योदय टी एसोसिएसनमा ५२ वटा उद्योग आबद्ध छन्। यहाँ तीन हजार हाराहारी किसानको हरियो चियापत्ती प्रशोधन गरिन्छ। यहाँका उद्योगमा सूर्योदय नगरपालिकाको मात्र होइन माइजोगमाई,

रोडलगायतका किसानले उत्पादन गरेको हरियो पत्तीसमेत प्रशोधनका लागि पुग्ने गरेको छ। यहाँको तयारी चिया भारतसहितका तेस्रो मुलुकसम्म पुग्ने गरेको छ।

नगरपालिकाले किसानलाई हरियो चियापत्तीको मूल्य प्रतिकिलो रु. ४० दिने व्यवस्थासहित 'हरियो चियाको गुणस्तर मापदण्ड कार्यान्वयन कार्यविधि' पारित गरेको पाँच वर्ष भयो। चिया उद्योगी र किसानसमेतको सहभागितामा कार्यविधि पारित गरिएको थियो। किसानले उद्योगलाई बेचे हरियोपत्तीमा अनिवार्य दुई पात एक सुइरोसहित निश्चित गुणस्तर कायम हुनुपर्ने कार्यविधिमा उल्लेख छ। कार्यविधिले किसानदेखि हरियो चिया सङ्कलक, उद्योगी, विक्रेतालागायत सबैले चियामा निश्चित गुणस्तर कायम राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। गुणस्तर कायम भए-नभएको अनुगमन नगरपालिकाले नै गर्ने व्यवस्था पनि कार्यविधिमा छ।

नेपालमा १२ हजार ६६ हेक्टरमा चियाखेती लगाइएको छ। देशभरमै बढी चिया उत्पादन हुने जिल्ला इलाम हो। यहाँ छ हजार नौ सय ९५ बगान रहेका छन्। सूर्योदय नगरपालिकालाई चियाको राजधानी नै भन्ने गरिएको छ। देशभरका ११ हजार ४१ बगानबाट १० करोड ८० हजार किलो हरियो पत्ती उत्पादन हुन्छ। **रासस**

तमोर करिडोर कालोपत्रका लागि बजेट अभाव

धनकुटा, १४ माघ। पूर्वी नेपाललाई भारत र चीनसँग जोड्न निर्माणाधीन तमोर करिडोर कालोपत्र सडकका लागि बजेट अभाव भएको छ। सुनसरीको चतराबाट धनकुटा हुँदै पाँचथरसम्मको एक सय ५५ किलोमिटरमध्ये ठेक्का लागेको धनकुटाको मूलघाटबाट पाँचथर खण्डका लागि बजेट अभाव भएको हो।

आयोजनाको मुलघाट-पाँचथर खण्डको एक सय १२ किमी सडक कालोपत्रका लागि नेपाल सरकारको रु. चार अर्ब १६ करोड लागतमा मिति २०७९ कार्तिकबाट तीन वर्षमा काम पूरा गर्न ठेक्का लागेको थियो। कालोपत्र

सडकका लागि स्तरोन्नति गर्न गत वर्ष रु. ४८ करोडको काम भएको करिडोरमा चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा रु. ५८ करोड विनियोजन भएको थियो। तर, उक्त रकम पुस मसान्तको ६ महिनाभित्रमा रु. ४० करोड सकिसकेको तमोर करिडोर आयोजना प्रमुख प्रदीप निरौलाले जानकारी दिनुभयो। "अब आयोजनालाई विनियोजित रकम रु. १८ करोड बाँकी छ, तर निर्माण व्यवसायीलाई काम गरेको तिनैपने रकम रु. २५ करोड छ", उहाँले भन्नुभयो।

आयोजना निरन्तरताका लागि चालु आवको असार मसान्तसम्मका लागि सरकारलाई थप रु. एक अर्ब २० करोड

माग गरेको उहाँले जानकारी दिनुभयो। सरकारले तत्काल रकम निकास गरेर सहयोग नगरे आयोजना प्रभावित हुने निरौलाले जानकारी दिनुभयो।

करिडोरको शनिबार जिल्ला समन्वय समिति धनकुटा, जिल्ला प्रशासन कार्यालय तथा धनकुटाका सुरक्षा निकाय र नेपाल पत्रकार महासङ्घ धनकुटाको टोलीले धनकुटामा पर्ने करिडोरको २८ किमी सडकखण्डको अनुगमन गरेको छ। अनुगमनका क्रममा हालसम्म ३० प्रतिशत भौतिक प्रगति भएको आयोजनाका इन्जिनियर जयराम अधिकारीले जानकारी दिनुभयो।

आयोजनाका लागि देखिएको

आर्थिक समस्या समाधान गर्न धनकुटाबाट निर्वाचित सांसदमार्फत सहयोगका लागि सरकारलाई अनुरोध गर्ने जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख निरेन तामाङले जानकारी दिनुभयो। आर्थिक अभाव तथा आयोजनाका समस्याका बारेमा जिल्लामा थप छलफल गरेर सरकार र मन्त्रालयलाई जानकारी गराउने प्रमुख जिल्ला अधिकारी पुण्यविक्रम पौडेलले जानकारी दिनुभयो।

भारतको जोगबनीबाट तमोर नदीको किनार हुँदै चीन स्वशासित क्षेत्र तिब्बतलाई किमाथाङ्कासँग जोड्न २०६५ सालमा आयोजना सुरु गरिएको थियो। **रासस**

। सम्पादकीय ।

के सत्तासीनहरूले जनताको दुःख बुझ्नु ?

हो, तल्लो स्तरका कर्मचारी र खान नपाएका कार्यकर्ताहरूलाई सत्तासीनहरूको हविगत थाहा हुन्छ। तर, तिनीहरूले खान पाएपछि जनताको दुःख भुल्छन्। स-साना कर्मचारीहरूको छोराछोरी कसरी डाक्टर र इन्जिनियर हुन्छन्, जबकि माथिल्ला कर्मचारीको छोराछोरीमात्रै सहर र काठमाडौंका कलेजहरूमा पढ्न पाउँछन्। सत्तासीन दलका सबै कार्यकर्ताहरू ठुलाठालुका सन्तान हुने गर्दछन्। हो, तिनीहरू जनताको दुःख र मौलाउँदै आएको देशको दुर्दशा बुझ्छन्।

माघ १४ गते 'राजधानी' दैनिकमा 'चुरे क्षेत्रबाट खयर तस्करी बढ्दै छ।' शीर्षकको समाचार छापियो। समाचारमा रौतहट र मकवानपुरविचको चुरे क्षेत्रको खयर कटानी भइरहेको बताइएको छ।

त्यस्तै पत्रिकामा 'इन्धनमा गैरकानुनी धन्दा' भन्दै बोटलमा पेट्रोल भर्ने बेच्ने' को खोटाडको समाचार छ। त्यहाँ मोटरसाइकलको निमित्त मनपर्दो मूल्यमा पेट्रोल बिक्री वितरण भइरहेको उल्लेख छ।

राजविराजको समाचारको शीर्षक छ - 'कठौना बजारको जग्गा हडपन चलखेल!' (नेपाल समाचारपत्र, १४ माघ २०८०)

त्यही अखबारको अर्को शीर्षक छ - 'विमानस्थलमा प्रहरीको उद्दण्डता', 'कुटनेमाथि कारबाही गरौं भन्दा उल्टै सहसचिवमाथि हातपात।'

तर, फरक राजनीतिक दलका कर्मचारी सङ्घहरूले कारबाही नभए देशव्यापी आन्दोलन गर्ने चेतावनी दिएका छन्।

शासकहरूमै को को शासक र को को शासित प्रस्ट छैन। तर, हरेक विषयमा सत्तापक्ष र प्रमुख प्रतिपक्षको कार्यशैली हेर्दा 'गठबन्धन' र 'प्रमुख प्रतिपक्ष' दुवै शासक नै हुन्।

एसियाली विकास बैङ्क नेपालको साहु बैङ्क हुने

एडीबीको चार अर्ब सफ्ट लोन (ऋण) मा ललितपुरको वाग्मती धोबीघाट र भक्तपुरको सल्लाघारीमा सन् २०१७ जनवरीदेखि सुरु भएको आयोजना भएको बताइन्छ। ठेकेदार कम्पनीले सन् २०२२ जनवरीसम्म जम्मा २७ प्रतिशतमात्रै काम गरेपछि सरकारले त्यतिबैले ठेक्का तोडेको थियो।

'निर्माणाधीन तीन फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्र अलपत्र', '८८ करोड खर्च भएपछि ठेक्का तोडियो, दुई वर्ष हुँदा पनि नयाँको प्रक्रिया सुरु भएन', बालकुमारीमा निर्माणाधीन प्रशोधन केन्द्र, जसका अधुरा संरचना काम नलाग्दो हुँदै छ।' 'दुई वर्षदेखि निर्माण कार्य ठप्प।' (नयाँ पत्रिका - १४ माघ, २०८०)

यी हुन् उपत्यकाको उपचार पोखरी योजनाको अलपत्र बन्दोबस्त। यसबारे सरकारमा रहेका सम्बन्धित माथिल्ला कर्मचारी र प्राविधिकहरू जिम्मेवार छन् भनी जाँचबुझबाट स्पष्ट हुने छ। त्यसका कारण यी हुन् -

एक, भक्तपुरको सल्लाघारीको जर्मन प्रोजेक्टले करोडौं रूपैयाँ खर्च गरी निर्माण गरेको 'उपचार पोखरी' साधारण मर्मतबाट पुनः चालु हुनसक्ने अवस्थामा थियो। नेपाल सरकारले मन्त्रिमण्डलबाट भक्तपुर नगरपालिकालाई हस्तान्तरण गर्ने निर्णय गरिसकेको थियो। तर, देशलाई बरबादीमा डुबाउन चाहने केही कर्मचारी, प्राविधिक र बुद्धिजीवी बन्नेहरूले सरकारी निर्णयलाई लागु गर्न नदिई मर्मत सम्भार गर्दा काम आउने त्यस योजनामा पुराना सामान र पार्टपुर्जा दुई रातसम्म बेपत्ता पारे, कति बेचिए।

नत्र भक्तपुरको 'उपचार पोखरी' दुईचार महिनामै चालु हुने थियो र ललितपुर र काठमाडौंको अलग अलग 'उपचार पोखरी' निर्माण भएको भए देश 'एसियाली विकास बैङ्क' को थप ऋणी हुनुपर्ने थिएन। नभएको विकराल समस्या थप्दै र देश रसातलमै पुऱ्याउने शोषकहरूको कारण ८८ करोड माटोमा मिल्थ्यो र चार अर्बको ऋणको थप ब्याजले देशलाई एकएक गरेर सिध्याउने यो पनि एक पड्यन्त्र हो। काठमाडौं उपत्यकालाई बरबाद गर्ने यो नियतबाट भएको प्रस्ट छ। सबै फुल एउटै टोकरीमा राख्ने विकास योजना हो वा पड्यन्त्र ? यसबारे छानबिन आवश्यक छ।

'भिजिट भिसाको सेटिङमा संलग्न अध्यागमनका थप सात कर्मचारीविरुद्ध पक्राउ पुर्जा' शीर्षकले जनतालाई भस्काउनु स्वाभाविक हो। 'अध्यागमनमा सङ्गठितरूपमै भिजिट भिसाको सेटिङ रहेको निष्कर्ष।' (नयाँ पत्रिका, १० माघ २०८०)। यसप्रकार घटिट हरेक घोटालाले देशलाई अधोगतिमा पुऱ्याउने काम बाहिरबाट पनि भइरहेको होइन होला ? भन्ने शङ्का भन्नुभन्नु साबित हुँदै जाने लक्षण छ। सरकारले छिट्टै छानबिन गर्नु उपयुक्त हुन्छ र दोषीहरू भाग्न पाउने छैनन्।

फेबियाली समाजवाद (Fabian Socialism)

फेबियाली समाजवादलाई विकासवादी समाजवाद, सामूहिकवाद (Collectivism) र प्रजातान्त्रिक समाजवाद (Democratic Socialism) पनि भन्ने गरिन्छ।

रोममा जोन फेबियस हैनिलवाल नाउँका एक लडाकु थिए। शत्रुमाथि आक्रमण गर्ने उचित अवसर नआएसम्म उनी हमला गर्दैनथे। उनी अलिअलि गर्दै आफ्नो उद्देश्यको निमित्त अवसरको खोजी रहन्थे। उनकै कार्यशैलीलाई अँगाली जार्ज वनार्ड शा, एच. जी. वेल्स, सिड्नी बेव, मिसेज ऐनी बेसेन्ट, रेम्जे मैकडोनाल्ड, ग्राइस वेलास, लास्की, कोल आदिले समाजवाद स्थापना गर्न चाहन्थे। यसकारण, त्यसप्रकारको समाजवादलाई फेबियाली समाजवाद भनियो।

प्रजातान्त्रिक ढङ्गले सबभन्दा राम्रो उत्पादनको व्यवस्था गर्ने उद्देश्य राख्ने फेबियाली समाजवाद ४ अक्टोबर १८८४ मा बेलायतमा 'फेबियाली समाज' को रूपमा स्थापित भयो। त्यसका मुख्य उद्देश्य यी हुन् :-

१) भूमि र औद्योगिक पुँजीलाई व्यक्तिगत मालिकत्वबाट सार्वजनिक हितको निमित्त समाजको हातमा सुम्पनु र देशका सम्पूर्ण प्राकृतिक स्रोत र साधन वा सम्पत्तिलाई जनतामा न्यायोचितरूपले वितरण गर्नु हो।
२) व्यक्तिगत हितलाई छोडेर सार्वजनिक हितकै निमित्त मात्र समाजले नै सबै उत्पादन र सेवालाई व्यापक जनतामा वितरण गर्नु र व्यक्तिगत लाभलाई कुनै स्थान नहुने तर करेसबारी बगैँचासम्म व्यक्तिलाई दिन सक्ने तिनीहरूको दृष्टिकोण थियो।

३) शान्तिपूर्ण ढङ्गले एकएक पाइला गरेर विस्तारै उद्योगधन्दालाई सामाजिकीकरण गर्दै पुँजीवादलाई समाजवादमा रूपान्तरण गर्ने र त्यसको निमित्त समाज र जनतालाई राजनीतिकरूपले सचेत पार्नुपर्दछ।
फेबियाली समाजवादलाई बेलायती बुद्धिजीवीहरूको विचारको रूपमा पनि हेरिन्छ। १८८७ मा यसले आफ्नो सम्म पनि यसको सदस्य सङ्ख्या ४-५ हजारभन्दा बढी थिएन।

फेबियाली समाजवादको आधार

१) पुँजीवादी व्यवस्थाकै कारण समाजमा आर्थिक असमानता र मजदुरहरूमाथि शोषण भयो, मुट्ठीभर व्यक्तिको हातमा ठुलो धनराशी जम्मा भयो र अत्यन्त बहुमत जनता दरिद्र भए। पुँजीवादले साम्राज्यवाद ल्यायो, साम्राज्यवादले राज्यहरूमाफ लडाईं, सङ्घर्ष र रक्तपात ल्यायो। यसकारण, साम्राज्यवादको पनि विरोध

गरिनुपर्दछ।

२) व्यक्तिको हित या व्यक्तिलाई प्रमुखता दिने तथा समाज एवं राज्यको सकेसम्म कम हस्तक्षेपको सिद्धान्त नै व्यक्तिवाद हो। भोक र गरिबीले मानिसको स्वतन्त्रता हनन हुन्छ। व्यापक जनताको हितलाई प्राथमिकता दिनुपर्छ, व्यक्तिगत होइन।

३) फेबियाली समाजवादले विस्तारै मजदुर र पुँजीपतिवर्गको बिचमा आर्थिक असमानता हटाउन खोज्छ, ठुलठुला उद्योगहरूलाई क्षतिपूर्ति दिई राष्ट्रियकरण गर्छ; स-साना उद्योग निजी स्वामित्वमै दिन्छ; वर्गसङ्घर्ष तथा हिंसात्मक आन्दोलनको विरोध गर्छ र विस्तारै कानुनद्वारा समाजवाद ल्याउन खोज्छ।

फेबियाली समाजवाद र वैज्ञानिक समाजवादमा फरक

१) फेबियालीहरू निर्वाचित सरकारमार्फत समाजवाद लागु गर्न चाहन्छन्, राज्यविहीन समाजको कल्पना गर्दैनन्, खाली राज्यलाई सुधार गर्न चाहन्छन्, किनभने राज्य खराबी हो भन्ने मान्छन्। तिनीहरू व्यक्तिगत स्वतन्त्रता, प्रान्तीय र स्थानीय निकायलाई अधिकार दिन चाहन्छन्।

२) फेबियालीहरू स्वास्नीमानिस र लोग्ने मानिसलाई समानरूपले मताधिकार दिने र प्रजातन्त्रका हिमायती छन्। लोक कल्याण, बेरोजगार, अपाङ्ग र बिरामीहरूलाई सुरक्षा, निःशुल्क शिक्षा र समाजको सुधारका पक्षपाती तथा सरकारको विरोध गर्ने अधिकारको पक्षमा छन्। हिंसा उपद्रव र आँचकुँचका तिनीहरू विरोधी छन्।

३) फेबियालीहरूको पुँजीवादविरोधी विचारमा मार्क्सवादको प्रभाव भए पनि तिनीहरू समाजवादको स्थापनामा वर्गसङ्घर्ष, क्रान्तिकारी उपाय र पुँजीवादी व्यवस्थाकै उन्मूलन गर्न चाहँदैनन्। तिनीहरू संसद्मा निर्वाचित भएर ऐनकानुन बनाएर पुँजीवादको विरोध गर्न चाहन्छन्। तिनीहरू मार्क्सवादीजस्तो शासनसत्ता मजदुरवर्गको हातमा दिन चाहँदैनन् र मार्क्सको अतिरिक्त मूल्यलाई मान्दैनन्।
४) मार्क्सवादीहरू धर्म र राष्ट्रवादलाई मान्दैनन् भने फेबियालीहरू धर्म र राष्ट्रवादविरोधी होइन्न्।

आलोचना

१) क्रान्तिबिना निर्वाचन र संसद्बाट समाजवाद स्थापना गर्ने कुरा कल्पनामात्रै हुनेछ।

२) मूआब्जा दिएर ठुलठुला उद्योग राष्ट्रियकरण गरेर आर्थिक समानता आउँदैन।

३) व्यक्तिवादीहरू फेबियाली विचारलाई व्यक्तिगत स्वतन्त्रताको हनन मान्छन्, उद्योग राष्ट्रियकरण गर्दा व्यक्तिगत उत्साह घट्छ र सबै कार्य राज्यले गर्दा कार्यकुशलता घट्छ र नागरिकहरूको हित हुँदैन भन्छन्।

फेबियाली समाजवादको महत्त्व

१) संसद्बाट समाजवाद नआए पनि त्यसले गर्दा बेलायतमा लोक कल्याणकारी राज्यको प्रचार भयो। उद्योगधन्दाको राष्ट्रियकरण, भूमिको सीमाकरण, जमिनदारी उन्मूलनजस्ता प्रचारमा त्यस विचारले सहयोग गरेको बताइन्छ। यस विचारले सुधारवादी र संशोधनवादीहरूलाई सहयोग पुऱ्याउँछ।

२) फेबियाली समाजवादी विचारले मजदुरवर्गमा भ्रम फैलाउँछ, क्रान्तिकारीहरूलाई हतोत्साहित गर्छ र पुँजीवादलाई धेरै दिन टिकाउन सहयोग गर्छ। यसकारण, यसलाई पुँजीवादी समाजवाद भनेमा फरक पर्दैन।

नेपालमा नेपाली काङ्ग्रेस यस विचारको पक्षपाती हो। पहिलो निर्वाचनको नेकाको घोषणापत्रमा हाम्रो टाढाको लक्ष्य समाजवाद भनी लेखिएको थियो। स्वीडेन, फिनल्यान्ड र नर्वे जस्ता स्केन्डेभियाली देशहरूमा प्रजातान्त्रिक समाजवाद लागू गरेको बताइन्छ। प्रगतिशील कर प्रणाली लागू गरेर समाजवाद स्थापनाको दृष्टिकोण पुँजीवादलाई दीर्घजीवन दिने उपायमात्रै हो।

फेबियाली समाजवादका प्रवर्तकहरू

जार्ज वनार्ड शा

एच.जी. वेल्स

सिड्नी बेव

मिसेज ऐनी बेसेन्ट

रेम्जे मैकडोनाल्ड

ग्राइस वेलास

समष्टिवाद वा राजकीय समाजवाद (Collectivism or State Socialism)

राजकीय समाजवाद अति व्यक्तिवादको जवाफको रूपमा देखा परेको एक दृष्टिकोण हो। समष्टिवाद वा राजकीय समाजवादलाई प्रजातान्त्रिक उपायद्वारा वा विकासवादी ढङ्गले पुँजीवादका खराबीहरूलाई हटाई समाजवाद स्थापना गर्ने यसको उद्देश्य हो। यो मार्क्स र एङ्गोल्सको वैज्ञानिक समाजवादसँग असहमत पक्ष हो। वैधानिक ढङ्गले आन्दोलन गरी सरकारले राज्यमार्फत पुँजीवादलाई समाप्त पार्ने र निजी उत्पादनका साधन र सेवामाथि व्यक्तिको हातबाट राज्यको अधिकारमा दिने सिद्धान्त हो। राज्यले मात्रै यस्तो

व्यवस्था गर्नसक्छ भन्ने तिनीहरूको विश्वास हो।

राजकीय समाजवादका मुख्य विशेषता

१) राज्य एक संस्था हो, अधिकारीहरूको बथान होइन, बरु योग्य अधिकारीहरूले राज्य सञ्चालन गर्छन्।

२) पुँजीवादी व्यवस्था धनी र गरिबको भेद ल्याउने, सम्पूर्ण कुकृत्यका जन्मदाता, राजनैतिक स्वतन्त्रता दिए पनि आर्थिक स्वतन्त्रता दिन नसक्ने, गरिब जनता आर्थिक दासताको सिक्रीमा बाँधिने, आर्थिक र राजनैतिक विकृतिको चोतक हो। यसकारण, पुँजीवादी व्यवस्थालाई विस्थापित गर्नु आवश्यक छ।

३) उत्पादनका साधन र सेवालाई राष्ट्रियकरण गरी त्यसको राम्रो बन्दोबस्त राज्यले गर्ने कुरामा तिनीहरू विश्वास गर्छन्।

४) उत्पादनका साधनहरू राष्ट्रियकरणपछि कृत्रिम अभाव समाप्त हुन्छ, शिक्षा, स्वास्थ्य, पुस्तकालय, सङ्ग्रहालय आदिको बन्दोबस्त हुन्छ र समाजमा नैतिक सुधार हुन्छ।

५) वर्गसङ्घर्ष र हिंसात्मक सङ्घर्षको ठाउँमा वर्ग समन्वयको सिद्धान्त मान्छ।

६) प्रगतिशील कर प्रणालीको पक्षपाती, अतिरिक्त पुँजीको लाभ जनकल्याणमा खर्च गर्ने र श्रमिकहरूले नै उद्योग व्यवसायको बन्दोबस्त गर्ने तिनीहरूको विश्वास हो।

राजकीय समाजवादको पक्षको भनाइ

नियोजित समाज, आर्थिक न्यायको पक्षपाती, औद्योगिक प्रतिस्पर्धा र एकाधिकारको खराबीबाट समाजलाई रक्षा गर्न राज्यले उद्योगधन्दा हातमा लिई समाजलाई आवश्यक वस्तु र सेवा प्रदान गर्ने हो।

पुँजीवादको खराबीबाट मुक्त समाज एकरूपता र नियमितता हुने, व्यक्तिको जीवनमा सुधार हुने लोककल्याणकारी बन्दोबस्त हुनेछ।

आलोचना

१) राज्यको हातमा सम्पूर्ण शक्ति प्रदान गर्दा भ्रष्टाचार र अनियमितता बढ्छ, राजनीतिज्ञ र अधिकारीहरू मोटाउँछन्, उद्योगधन्दा ध्वस्त हुन्छ।

२) मजदुर र पुँजीपतिवर्ग मित्र हुनसक्दैन। वर्ग समन्वयको सिद्धान्तले पुँजीवादी व्यवस्थाकै सेवा गर्छ।

३) प्रजातान्त्रिक, वैधानिक वा संसद्मा बहुमत प्राप्त गरेर समाजवाद स्थापना हुँदैन।

४) वैज्ञानिक समाजवादको विरोधमा पुँजीपतिवर्गकै सेवा गर्छ र कामदारवर्गमा भ्रमको खेती गर्छ।

देशको आर्थिक अवस्था भन्नुभन्नु दयनीय

नेपालका 'नागरिक', 'समाचारपत्र', 'राजधानी', 'अन्तर्पूर्ण', 'नयाँ पत्रिका' आदि दैनिकले 'शनिबार' को अङ्कलाई कहिलेकाहीँ कला र साहित्यिक अङ्कको रूपमा छान्ने गरेको पाठकहरूलाई अनुभव छ। तर यसको अर्थ 'शनिबार' को अङ्कमा समाचार दिँदैन भन्ने होइन। ६ माघ २०८० को 'नयाँ पत्रिका' ले अग्रपृष्ठमै 'सुत्केरी र गर्भावस्थामा ज्यान गुमाउनेमध्ये ४३ प्रतिशतको एउटै कारण उपचार अभाव' शीर्षकको समाचार छाप्यो। उक्त समाचारले आजसम्मका सबै प्रजातान्त्रिक र गणतान्त्रिक सरकारको मुखमा कालो डलेको भन्दा फरक नपर्ला। ती सरकारका स्वास्थ्य मन्त्रीहरूले त 'खुर्सानीको बोटमा भुन्डिएर मरे' जस्तो भन्ने नेपाली उखान चरितार्थ हुन्छ किनभने 'खुर्सानीको बोट' मा मुसा भुन्ड्याए पनि मर्दैन। तर, यसले जनताको भावनाको आक्रोशको प्रतिनिधित्व गर्छ।

त्यस अङ्कमा तेजेश्वरबाबु रंगंगको 'त्यो भक्तपुर, यो भक्तपुर', 'आफ्नोपन रहेमात्रै हामी रहन्छौं, आफ्नोपन नभए जतिसुकै आधुनिक भए पनि अर्थ छैन'

शीर्षक र उपशीर्षकले धेरैको ध्यान आकर्षित गर्‍यो।

कम समयमा सबभन्दा बढी युवाहरू विदेशमा पठाउन सफल अर्थमन्त्री डा. प्रकाशशरण महतले 'लगानी सम्मेलनको तयारीलाई तीव्रता दिन .... निर्देशन' दिए। जति बढी विदेशी लगानीको 'निर्देशन' दिए, त्यति त्यति नै देशको आर्थिक अवस्था भन्नुभन्नु फोहरको गहिरो पोखरीमा धसिँदै गएको साबित हुँदै छ।

एक वर्षमा सरकारलाई जतिवटा 'चिकित्साशास्त्र' पढ्ने देश र विदेशको छात्रवृत्ति आउँछ, ती सबै छात्रवृत्ति तराई, पहाड र हिमालका योग्य छात्रहरूलाई डाक्टर पठाउने प्रस्ताव थियो। तर, त्यसलाई सरकारहरूले कागजको टुक्रा फाल्ने डालामा मिल्काए। अर्थ थियो - हरेक जिल्लामा एक एक जना महिला चिकित्सक गाउँले पाउने थिए। ती महिला चिकित्सकले सर्तअनुसार ५ वर्षसम्म आड खस्ने रोग, सुत्केरी, बोक्सी र अन्य महिलाहरूको रोगलाई उपचार गर्थे। अनि सुत्केरी र गर्भावस्थाका महिलाहरू डाक्टर नभए पनि मर्नुपर्ने

अवस्था आउँदैनथ्यो। तर, सरकारमा बस्नेहरू लायक छैनन्, आ-आफ्ना छोराछोरीलाई मात्र डाक्टर पठाउन चाहन्छन्, जनताका छोराछोरीलाई होइनन्।

'भन्नु नयाँ' ६ माघ २०८० को अङ्कमा 'घर कि थर' भन्ने एउटा कविता पनि छापिएको थियो। कवितामा खोटाङ्की अनिशा रमतेलको नाम छापिएको छ। कवयित्रीको तस्विर पनि छ। पहिले पनि यो कविता सुनेको जस्तो लाग्यो भन्नेहरू पनि छन्।

कवितामा माथिल्लो जातलाई 'कालो मोसो' दलेको, शारीरिक प्रेमलाई गाली नगरिकन युवाहरू वा पढेलेखेका ठुला जातजातिका जवानहरूलाई 'डरछेरुवा', 'पानीमरुवा' र 'लाजमर्दो ठुलो जात' नभनी 'सामन्त' समाजका सामन्तका छोराहरूलाई व्यङ्ग्य गरिएको छ र उदाङ्गयाइएको छ। कवितामा लेखिएको छ -
"धन्न रूप थियो र तिमिले बिस्तरासम्म लग्यौं
नत्र कोठा नदिने तिम्रो घरमा
कुलसम्म जाने मेरो हैसियत नै कहाँ थियो

र!?"
कवितामा अर्को फटारो हानिएको छ -
"योनीमा जात थिएन मात्र !
नत्र त तिमिले पनि बिस्तराबाटै फर्काइदिने थियो

सम्भोगले भण्डै तिम्रो धर्म मासिने थियो...।"

ठुलो जातकी आमा भएर पनि नारी थिइन् नभनी कवितामा यसरी व्यङ्ग्य गरिन् -

'तिमिले छोड्यौं भनेर पनि के गुनासो गर्नु राख्न सक्ने ठाउँसम्म राखेकै हो दिनसक्ने हक दिएकै हो !

नत्र नामको पछि थर राख्न त कहाँ मेरो थरले दिन्थ्यो र ?

कविताको अन्तमा लेखिएको छ -
"होटलको बिस्तरामा निदाएर म तिम्रो घरको बिस्तरामा

तिमीसँगको भविष्यको सपना देखिरहेथेँ धन्न सपनाबाट तिमिले भरकायौं र यथार्थलाई स्वीकारेँ

नत्र मैले यथार्थमा सम्भव हुने सपना कहाँ देखेको थिएँ र ?"

सांस्कृतिक क्षेत्रमा

उद्योग र कृषिको द्रुल सफलताले गर्दा जनताको जीवनस्तर धेरै उँचो उठेको छ। यसले गर्दा सांस्कृतिक क्षेत्रमा पनि राम्रो असर पर्ने नै भयो।

शाङ्घाईमा ३१ उच्च शिक्षालयहरूमा ५६ हजार विद्यार्थीहरू उच्च शिक्षा हासिल गर्दै छन्। सबै कलेजमा स-साना कारखानाहरू चलाएका छन् जसको उत्पादन १९५८ मा भन्दा १९५९ मा १.७ गुणा बढी छ।

शाङ्घाईमा जम्मा ७०० सेकेन्डरी स्कूलहरू छन्, जहाँ ४ लाख ४० हजार विद्यार्थीहरू पढ्छन्। १९४९ मा भन्दा विद्यार्थीहरूको सङ्ख्या १९६० मा ३.७ गुणाले बढी छ। साथै ५६०० प्राइमरी स्कूलहरू छन् जहाँ १६ लाख २० हजार विद्यार्थीहरू पढ्छन्। यो सङ्ख्या १९४९ को भन्दा ४ गुणाले बढी छ। यी माथिका उच्च शिक्षालय, सेकेन्डरी र प्राइमरी स्कूलहरूबाहेक २१० कृषि मिडिल स्कूलहरू पनि छन्, जहाँ २ लाख ४० हजार विद्यार्थीहरू पढ्छन्। कृषि स्कूलहरू शाङ्घाईमा क्रान्तिभन्दा पहिले थिएनन्।

शिक्षा नीतिको विषयमा छलफल गर्दै अध्यक्ष ऊ त्जु मिडले भने कि सरकारले लागू गरेदेखि शिक्षाको महत्त्व बढ्यो। पहिलेको शिक्षामा सिद्धान्त र व्यवहार एकै थिएन, तर अहिलेको शिक्षामा सिद्धान्त र व्यवहार सँगसँगै हिँड्छन्, जुन कुरो पढाइन्छ त्यहीअनुसार काम गराइन्छ, जसले गर्दा शिक्षामा चाख बढ्यो र शिक्षा व्यावहारिक पनि बन्यो। पहिले राजनैतिक अर्थशास्त्रका विद्यार्थीहरूले कारखाना या उद्योग कसरी चल्छ अथवा उत्पादन कसरी के कति हुन्छ भन्ने सैद्धान्तिक ज्ञानमात्रै हासिल गर्थे र कारखाना या उद्योगको व्यावहारिक ज्ञान तिनीहरूलाई हुँदैनथ्यो। तर, अहिलेको शिक्षा नीतिले गर्दा विद्यार्थीहरू कम्युन र कारखानामा काम गर्छन् र व्यावहारिक ज्ञानको साथसाथै तिनीहरूको राजनैतिक चेतना पनि बढ्न थालेको छ। सबै विद्यार्थीहरूले मजदुर र किसानहरूप्रति ध्यान दिन थालेका छन् र शारीरिक परिश्रममा भाग नलिने विद्यार्थीहरू पनि बिस्तारै परिश्रममा भाग लिन थालेका छन्। पहिले प्राविधिक विद्यार्थीहरू पनि हातमा मैलो लाग्ना भनेर कारखानामा काम गर्दैनथे तर नयाँ शिक्षा नीतिको महत्त्व बुझेर सैद्धान्तिक ज्ञानले भन्दा व्यावहारिक ज्ञानले अझ बढी सिक्न सकिन्छ भनेर तिनीहरूले किताबमा भन्दा कारखानामा मेहनत गर्न लागे, त्यसले गर्दा उनीहरूको शारीरिक र नैतिक शक्ति पनि बढेको छ।

ऊ त्जु मिडले बेकारी समस्याको विषयमा छलफल गर्दै भने कि 'लामो कुदाइ' को आन्दोलनपछि १० लाख नयाँ बेकारीहरूले काम पाए, जसमा धेरैजसो महिलाहरू नै छन्। शाङ्घाईका मजदुरहरूको ज्याला १९५० देखि १९५९ सम्ममा २२०.७ प्रतिशत बढ्यो।

सालाखाला एक मजदुरले ७५ युवान र ५७ क्याटीज धान पाउँछ र बस्नलाई घर र लुगाको पनि राम्रो व्यवस्था छ। कारखानाको जम्मा आमदानीको २० प्रतिशत निःशुल्क उपचार, मनोरञ्जन, सांस्कृतिक गतिविधिजस्तो कल्याणकारी काममा लगाइन्छ। १९५९ मा ५-६ वर्गमिटर नयाँ भवनहरूको निर्माण गयो जसमा ७ लाख मजदुरहरू बस्छन् र १९६० को सुरुसम्ममा ८ लाख मजदुरहरूले कोठा पाइसकेका छन्। यसरी क्रान्तिपछि सरकारले सबभन्दा पहिले खाने, लाउने, बस्ने र अशिक्षा हटाउने कामको व्यवस्था गर्‍यो।

यी सफलताले गर्दा साम्राज्यवादीहरूलाई धेरै राम्रो पाठ सिकाएको छ। साम्राज्यवादीहरू उनीहरूबिना चीनले कुनै पनि काम गर्न सक्दैन भनेर फुई गर्थे। तर, सफलताहरू प्राप्त गरे, जसका निम्न कारणहरू छन् -

१) कम्युनिस्ट पार्टीको नेतृत्वमा चलेको सरकार जसलाई जनताले उत्साहपूर्वक समर्थन गरेको छ।
२) समाजवादी व्यवस्थामा मजदुरहरू आफ्नै लागि काम गरेको सम्झन्छन्। पुँजीवादी व्यवस्थामा मजदुरहरू पुँजीपतिहरूको लागि काम गर्छन्। यसकारण, मजदुरहरू समाजवादप्रति आस्था राखेर बढी मेहनत गर्छन्।

३) चीनलाई समाजवादी र विश्वका सबै शान्तिप्रिय देशका जनताको समर्थन छ। शाङ्घाई विद्यार्थी फेडरेशनका अध्यक्षले आफ्नो शाङ्घाईको परिचय दिइसकेपछि हामीले प्रश्नहरू गर्न थाल्यौं। हाम्रो प्रश्नको उत्तरमा उनले भने कि शाङ्घाई विद्यार्थी फेडरेशनमा ५६००० सदस्यहरू छन्। फेडरेशनका सदस्यहरूमा उच्च शिक्षा हासिल गर्ने विद्यार्थीहरूमात्रै छन्, हाईस्कूलका विद्यार्थीहरू सदस्य छैनन्।

पहिलो खण्ड (सन् १९५९ सेप्टेम्बर-१९६० जुलाई)

शाङ्घाईतिर - ७

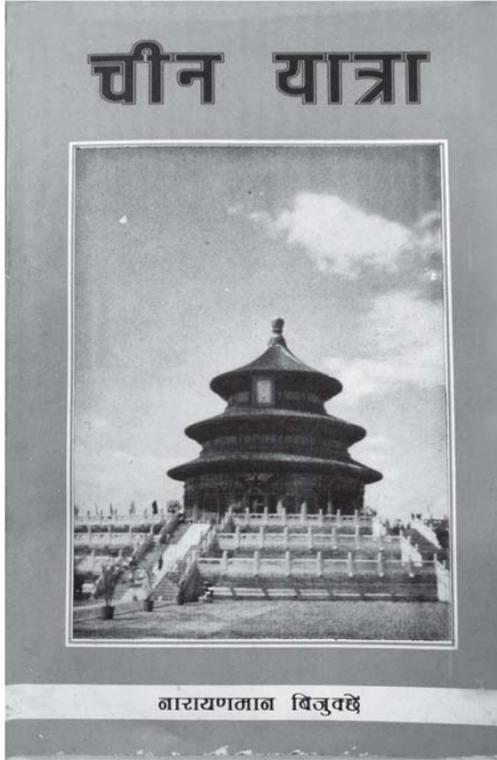
नारायणमान बिजुक्छे

धीराको प्रश्नको उत्तर दिँदै भने कि शाङ्घाईमा ४ मेडिकल कलेज छन्। जसमध्ये एक चिनियाँ मेडिकल कलेज र दोस्रो रेल्वे मेडिकल कलेज हो। ती कलेजहरूमा १५ हजार विद्यार्थीहरू पढ्छन्। अर्को प्रश्नको उत्तरमा भने कि शाङ्घाईमा १७८ कम्युन छन् र एक सामाजिक विज्ञान विभागबाट सञ्चालित हुन्छन्। कार्यक्रमको छलफलपछि बिदा लियो।

जनभवन

१६ जुलाई बिहानको खानापछि जनभवन हेर्न गयो। शाङ्घाईमा हामीले डा.सन यातसेनको स्मृति गृह, शाङ्घाई पावर प्लान्ट, हुवाङ वैज्ञानिक कारखाना, मजदुरहरूको क्वार्टरहरू, पूर्वी चीनको कपडा विद्यालय, माछाउ जन-कम्युन, ल्यु सुनको चिहान, बाल दरवार आदि बयान गर्न लायक स्थानहरू हेर्न गयो।

जनभवन - शाङ्घाईको सबभन्दा उच्च भवन हो। यो २७-२८ तलाको छ। यो क्रान्तिभन्दा पहिले विदेशीहरूको मोजमज्जा वा मनोरञ्जन गर्ने क्लबजस्तै थियो। भवनको माथिल्लो कौसीबाट हेर्दा शाङ्घाईको सबै भाग देखिन्थ्यो। यस भवनबाट शाङ्घाईलाई हेर्दा शाङ्घाई एक चिन्नीहरूको सहरजस्तो लाग्दथ्यो। क्रान्तिको समयमा यस भवनमै सबै साम्राज्यवादी शत्रुहरू समातिएका थिए। क्रान्तिपछि यस भवनलाई चीनका सबै जातिको भवनको रूपमा परिणत गरियो। क्रान्तिभन्दा अघि यस भवनमा चिनियाँहरू पस्न पाइँदैनथ्यो। ब्रिटिश कन्सुलेट पनि यस भवनको नजिकै देखिन्छ। त्यहाँ पहिले 'चिनियाँ कुकुरहरू भित्र पस्न मनाही' भनेर लेखेको हुन्थ्यो। त्यसको एक फोटो पनि हामीलाई देखाइयो। त्यस चित्र अथवा क्रान्तिभन्दा पहिलेका त्यस्तो अपमानजनक सम्झनाले अहिले पनि चिनियाँ जनताको नसामा रगत उम्लन थालेको अनुहारले देखिन्थ्यो। करिब आधा घण्टा जति त्यही भवनमै बसेर अतीतका मर्मस्पर्शी र विदेशीहरूको

हेर्न गयो। डा. सन यातसेन चिनियाँ प्रजातन्त्रका एक महान् नेता हुनुहुन्छ। चिनियाँ जनता उहाँको नाम सान्ने सम्मानपूर्वक लिन्छन्। उहाँको जन्म १२ नोभेम्बर १८६६ मा क्वाङटुङ प्रान्तको क्यान्टन नजिकै जुङशा काउन्टीको त्सेहङ गाउँमा भएको थियो। उहाँ किसान परिवारको कुलमा जन्मनुभएको थियो। उहाँले १८९२ मा २६ वर्षको उमेरमा डाक्टर पास गर्नुभयो। त्यसपछि मकाऊ र क्यान्टनमा सेवा गर्नुभयो। उहाँ मेडिकल विषयका विद्यार्थी भएर पनि त्यसबेलाको राजनैतिक गुप्त सङ्गठनसँग उहाँको सम्बन्ध थियो। त्यसबेलाका राजनैतिक गुप्त सङ्गठनहरू मञ्चु वंशको शासनको विरोधमा सङ्गठन गर्थे र १९०५ मा जापानमा भएको चिनियाँ क्रान्तिकारी लीगको प्रथम अधिवेशनमा उहाँ लीगको अध्यक्ष

कोमिडताङको पहिलो महाधिवेशनमा उहाँ रुससँग मैत्री, कम्युनिस्टहरूसँग सहयोग र किसान मजदुरहरूसँग मद्दत भन्ने जनताको तीन सिद्धान्तलाई लिएर अगाडि बढ्नुभयो। शान्ति र एकताको लागि १९२४ अक्टोबरमा उहाँ पेचिङ पुग्नुभयो। तर, दुर्भाग्यवश १९२५, १२ मार्चको दिन पेटको क्यान्सर रोगले गर्दा उहाँको लडाकु हृदय सदाको लागि बन्द भयो। उहाँ साम्राज्यवादविरोधी, सच्चा प्रजातन्त्रका प्रवर्तक र कम्युनिस्टहरूका सच्चा मित्र हुनुहुन्थ्यो। यसैकारणले उहाँलाई चिनियाँ जनताको राष्ट्रिय नेताको रूपमा आज पनि संसारले चिन्दछ।

डा. सन यातसेनको निवासस्थानको भन्नुपर्छ। सानो, सिमेन्ट लगाएको घर र आकर्षक फूलबारीको हरियालीले निवासस्थान सान्ने शान्त देखिन्थ्यो। हामीले डा. सन यातसेनको अध्ययन कक्ष, आराम गर्ने कोठा बैठक र खाने ठाउँहरूसमेत हेर्यौं। भनिन्थ्यो, ती सबै कोठाका फर्निचर र सजावट पहिले जस्तै दुरुस्त छ। उहाँको अध्ययन कक्ष त भण्डै एउटा पुस्तकालय नै भन्नुपर्छ। त्यहाँ हामीले उहाँ र उहाँको परिवारका पुराना फोटोहरू पनि देख्यौं। यो निवासस्थान एक प्रकारले सङ्ग्रहालयजस्तै हुन लागेको छ। यसको सुन्दरता र सफाइमा अलिकति पनि आँच आउन दिएको देखिन्न। हामी यस भवनमा भण्डै आधा घण्टाभन्दा बढी बस्यौं र उहाँको कोठाहरू डुल्दै उहाँका बारेमा जानकारी हासिल गर्दै गयो। कुराकानीपछि हामी हुवाङ वैज्ञानिक कारखानातिर लाग्यौं।

हुवाङ वैज्ञानिक कारखाना

कारखानाको अगाडि गएर मोटर अड्यो। हामीलाई कारखानाका डाइरेक्टर (निर्देशक) ले स्वागत गर्नुभयो। उहाँले आफ्नो कारखानाको परिचय दिनुभयो। एक हजार वर्गमिटर भएको यो कारखाना सन् १९५१ मा स्थापना भएको थियो। त्यसबेला यस कारखानामा १७ जना मजदुरहरूमात्रै

अत्याचार, अन्याय र दमनको विषयमा कुरा सुनाइयो। तर, चिनियाँ जनताले वीरतापूर्वक आफ्नो देशलाई मुक्त गरे, जसमा शाङ्घाईका जनताको पनि समान र महत्त्वपूर्ण देन रहेछ। कुराकानीपछि भवनको यताउति हेर्यौं। भवन सान्ने राम्रो र नयाँ ढङ्गको थियो। त्यसपछि हामी डा. सन यातसेनको घर

चुनिनुभयो। १९११ को क्रान्तिमा २ हजार वर्ष पुरानो सामन्ती राजतन्त्र खतम भयो र १६ वर्षको देश निकालापछि सनयातसेन फेरि आफ्नो देश फर्केर १९१२ को नव वर्षमा गणतन्त्र चीनको औपचारिकरूपमा राष्ट्रपतिको पदग्रहण गर्नुभयो। उहाँले त्यसबेला एक अन्तरिम संविधानको पनि घोषणा गर्नुभयो। १९२४ जनवरीमा भएको

काम गर्थे। तर, १९५८ को सामाजिक सुधार र लामो कुदाइपछि औद्योगिक विकास द्रुतगति बढ्यो र त्यसअनुसार मजदुरहरूको सङ्ख्या १७ बाट बढेर १५८ पुग्यो। ती मजदुरहरूको सङ्ख्यामा २/३ (दुईतिहाइ) मजदुरहरू त आईमाई नै छन्। डाइरेक्टर साहेबले भन्नुभयो, 'हाम्रो देश गरीब छ, गरीब देशलाई स्वतन्त्र बनाउन सैद्धान्तिक र

व्यावहारिक तवरले सदा तयार रहनुपर्छ र अन्धविश्वासी हुनुहुन्न भन्ने अध्यक्ष माओको विचारलाई हृदयङ्गम गरेर पुँजीवादी देशहरूले हामीलाई चाहिने मालसामान दिँदैनन् र दिए पनि चाँडै काममा नआउने मात्रै दिन्छन्। त्यसैले हामी आफैँ तयार र आफ्नै खुट्टामा उभिन सक्नुपर्छ भनेर सबै कार्यकर्ताहरूले आफ्नो सारा शक्ति काममा लगाए।" यति भनेर डाइरेक्टरज्यूले वाङ वीङ हको विषयमा भन्न थाल्नुभयो।

वाङ वीङ ह चीनमा एक उदाहरणको रूपमा खडा भयो। उनले खालि मिडिल स्कूलको मात्रै शिक्षा प्राप्त गरेका छन्। तर, उनले विज्ञानसम्बन्धी एक नयाँ आविष्कार अथवा विकास गरेर देखाए। उनी यस कारखानाका एक मजदुर थिए। उनले अङ्ग्रेजी र जापानी भाषामात्रै जान्दथे। तर, उनले आफ्नो कार्यसिद्धिको लागि रुसी, जर्मन, अङ्ग्रेजी र जापानी गरेर चार भाषाको किताब अध्ययन गरे। उनीसँग किताब थिएनन्, सारा पुस्तकालयहरूमा दौडधुप गरेर उनले जम्मा ६३ वटा किताब अध्ययन गरे जसमा रुसी र जर्मनमा द्वेभाषीको खाँचोको अनुभव गरे। आखिर उनले रुसी किताबमा खोजेको कुरा प्राप्त गरे। उनी ३७० औं पटकसम्म आफ्नो कार्यमा असफल भएपछि आखिर ३७१ औं पटकमा उनी सफल भए। उनी असफल हुँदा असल, सस्तो र छिट्टै जनताको मागलाई पूरा गराउने कुरालाई ध्यान दिन बढी मेहनत गर्थे। उनको हरेक असफलतामा साम्राज्यवादीहरूसँग मुकाबिला गर्न र समाजवादको निर्माण र सफलताको लागि कोसिस गर्दै जाऊ सफलता प्राप्त हुँदैन भन्ने प्रेरणा र उत्साह कम्युनिस्ट पार्टीले दिँदै गयो। उनको सफलतापछि युवा कम्युनिस्ट लीगले सारा युवकयुवतीहरूलाई वाङ वीङ हबाट सिक्ने र उनलाई पछ्याउने नारा अगाडि सार्‍यो। त्यसले गर्दा फाङ इङजस्ता साधारण महिला मजदुरहरूले पनि लोग्नेमानिसहरूसँग प्रतियोगितामा भाग लिइन्। त्यस्तै थाङ हले पार्टीको पुस्तक पढिसकेपछि केही नयाँ कुरा बनाउने प्रतिज्ञा गरिन्। उनी क्रान्तिभन्दा पहिले बच्चा हेर्ने, भात पकाउने, लुगा धुने आदि काम मात्र गर्थिन् र सांस्कृतिक स्तर सान्ने तल्लो भएकोले उनको प्रतिज्ञा पूरा गर्न सान्ने कठिनाइको सामना गर्नुपरेको थियो। उनको बुबा जापानीहरूद्वारा मारिएका थिए र क्रान्तिपछि उनले यस कारखानामा काम पाइन्। उनले तीन वर्षभित्रै धेरै कुराहरू सिक्किन्। १९५६ मा उनले यस कारखानामा काम सुरु गरेर पढ्न पनि सुरु गरिन्। १९५८ मा उनले राम्रो शिक्षा हासिल गरिन्। उनले अहिले आफ्नो शिक्षक वाङलाई पनि प्राविधिक विषयमा पछ्याइन्।

उनले आफ्नो प्रतिज्ञा पूरा गर्न ३ हजार ७ सय पटकसम्म जोडतोडका साथ कोसिस गर्नुपर्यो। उनको भनाइअनुसार आफ्नो देशको लागि अरु देशका वीराङ्गनाहरूजस्तै बलिदान हुन पनि तयार हुनुपर्छ र चाउ र वाङजस्तै बहादुरीसाथ मर्न पनि तयार हुनुपर्छ। उनले ३ दिनभित्र एसिस्टिन्ट ब्रीज (Asistin Bridge) बनाइन्।

यस्तै उदाहरणले गर्दा सारा महिलाहरूले पनि प्रतियोगितामा भाग लिएर फ्रेबुअरीसम्ममा २५ प्रकारका माल बनाएर उत्पादनमा २८ गुणा वृद्धि गरे जो देशको इतिहासमा कहिल्यै भएको थिएन।

डाइरेक्टरज्यूले हामीलाई धेरै प्राविधिक कुराहरू भन्नुभएको थियो, जो म सान्ने कम बुझ्थे। उहाँले भन्दै जानुभयो, एकले धेरैलाई र धेरैले एकलाई भन्ने आन्दोलन चल्दै गयो। जसको फलस्वरूप सेरिङ ब्रीज १५० किलोग्राम, सेरिङ ब्रीज अर्को इन्पुम २० किलोग्रामजस्तै १-१२ सम्म पुऱ्याए, समय र कच्चा माल बचे। अन्य कार्यमा काम लाग्ने, बचेको कच्चा माल अरु काममा पनि लगाउन हुने भयो। उत्पादनको वृद्धिमा धेरै सहायता भयो र ३-४ जना अरुले पनि सिक्सके।

'दुवै खुट्टाले हिँड्ने' भन्ने कम्युनिस्ट पार्टीको नाराअनुसार नयाँ र पुरानो, सानो र ठुलो दुवै प्रकारको कारखानाबाट उत्पादन बढाउने आन्दोलनअनुसार उत्पादनमा निम्न हिसाबले बढ्यो। १९५८ को भन्दा १९५९ मा ४ गुणा उत्पादन बढ्यो। १९५९ को भन्दा १९६० मा ४.५ गुणा तर, १९६० को वर्षमा १३६.९ प्रतिशत बढाउने उद्देश्य थियो, जो पूरा पनि भइसकेको छ। ३ महिनाभित्रै १/७ लक्ष्य पूरा गर्‍यो जो ५३६.४ प्रतिशत थियो। यस हिसाबले उत्पादनमा १५९ प्रतिशत वृद्धि भयो।

कुराकानीपछि हामी फेरि अर्कै कार्यक्रमको निमित्त बिदा लियो।

संयुक्त राष्ट्रसङ्घका प्रमुख गुटेरेसद्वारा दातृ राष्ट्रहरूलाई गाजामा सहयोगको निरन्तरता दिन आग्रह

दक्षिणी गाजामा इजरायली हमलामा मृत्यु भएका प्यालेस्टिनीहरूको शव

संयुक्त राष्ट्रसङ्घ, २८ जनवरी (एएफपी)। संयुक्त राष्ट्रसङ्घका प्रमुख एन्टोनियो गुटेरेसले गत अक्टोबर ७ मा इजरायलमाथि हमलाको आक्रमणमा कर्मचारीको संलग्नता रहेको आरोप लागेपछि दातृ राष्ट्रहरूलाई प्यालेस्टिनी शरणार्थी निकाय (यूएनआरडब्ल्यू) को निरन्तरताको सुनिश्चित गर्न आफ्नो योगदान स्थगित गरेका सरकारहरूलाई जोडदार अपील गर्नुपर्छ।

गुटेरेसले एक विज्ञप्ति जारी गर्दै भन्नुभयो, "मैले उहाँहरूको चिन्ता बुझेको छु। म आफैँ यी आरोपहरूप्रति चिन्तित भएको छु। मैले यूएनआरडब्ल्यूको सहयोगको निरन्तरताको सुनिश्चित गर्न आफ्नो योगदान स्थगित गरेका सरकारहरूलाई जोडदार अपील गर्नुपर्छ।"

इजरायलले हमलाको आक्रमणमा यूएनआरडब्ल्यूका कैयौँ कर्मचारीको संलग्नता रहेको आरोप

लगाउँदै आएको छ जसका कारण केही प्रमुख दातृ राष्ट्रहरूले आफ्नो आर्थिक सहायता रोकेका छन्।

यूएनआरडब्ल्यूले इजरायलको आरोपको लागि धेरै कर्मचारीहरूलाई बर्खास्त गरेको थियो भने दावीहरूको विस्तृत अनुसन्धान गर्ने प्रतिबद्धता जनाएको थियो। इजरायलले युद्धपछि गाजामा यूएनआरडब्ल्यूको काम रोक्ने प्रतिज्ञा गरेको थियो।

संयुक्त राष्ट्रसङ्घको अन्तर्राष्ट्रिय अदालतले शुक्रबार इजरायलले द्वन्द्वमा नरसंहारका सम्भावित गतिविधि रोक्न र गाजामा थप सहायताका लागि अनुमति दिनुपर्ने फैसला सुनाएपछि इजरायल र यूएनआरडब्ल्यूबीच विवाद उत्पन्न भएको हो।

गुटेरेसले भन्नुभएको छ, "यी कर्मचारीहरूको घृणित कथित कार्यको परिणाम हुनुपर्दछ।"

"तर, यूएनआरडब्ल्यूमा काम गर्ने

दसौँ हजार पुरुष र महिलाहरू, धेरै मानवतावादी कामदारहरूको लागि सबैभन्दा खतरनाक अवस्थामा, दण्डित हुनुहुँदैन," उहाँले थप्नुभयो।

"तिनीहरूले सेवा गर्ने निराश जनसङ्ख्याको आवश्यकताहरू पूरा गर्नुपर्छ," उहाँले भन्नुभयो।

यूएनआरडब्ल्यूका १२ जना कर्मचारीको नाम उक्त अभियोगमा उल्लेख गरिएको पुष्टि गर्दै नौ जनालाई बर्खास्त गरिएको, एक जनाको मृत्यु भएको र अन्य दुईको पहिचान खुलाइएको गुटेरेसले बताउनुभएको छ।

संयुक्त राज्य अमेरिका, बेलायत, क्यानडा र स्विट्जरल्याण्डलगायतका आरोपपछि यूएनआरडब्ल्यूका केही प्रमुख दातृ राष्ट्रहरूले आफ्नो सेवा अस्थायीरूपमा स्थगन गर्ने बताएका छन्।

हमासले शनिबार यूएनआरडब्ल्यूविरुद्ध इजरायलको 'धम्की' को निन्दा गर्दै संयुक्त राष्ट्रसङ्घ र अन्य

अन्तर्राष्ट्रिय संस्थालाई 'धम्की र ब्याकमेलिडमा नजान' आग्रह गरेको छ।

गत अक्टोबर ७ मा इस्लामिक समूहले गरेको आक्रमणमा इजरायलमा करिब एक हजार १४० जनाको मृत्यु भएको एएफपीलाई प्राप्त तथ्याङ्कमा उल्लेख छ।

लडाकूहरूले करिब २५० बन्धकहरूलाई कब्जामा लिएकोमा बन्धक तथा बन्दीहरूको आदानप्रदान सम्झौताअन्तर्गत भएको युद्धविरामका क्रममा कम्तीमा १०० बन्धकलाई फिर्ता गरिएको छ भने तीमध्ये करिब १३२ जना गाजामा रहेको बताइएको छ।

गाजास्थित प्यालेस्टिनी स्वास्थ्य मन्त्रालयका अनुसार गत अक्टोबरको अन्त्यदेखि सुरु भएको इजरायली सैन्य कारबाहीमा कम्तीमा २६ हजार २५७ जनाको मृत्यु भएको छ।

विश्व सङ्क्षेप

'सम्पत्ति जफतको परिणाम नराम्रो हुने' रूसको पश्चिमी मुलुकहरूलाई चेतावनी

मस्को, २८ जनवरी (सिन्हवा)। विदेशस्थित रूसी सम्पत्ति र सम्पत्ति जफत गर्ने पश्चिमा मुलुकहरूको कुनै पनि प्रयासको जवाफ रूसले दिने रूसी विदेश मन्त्रालयले आइतबार जनाएको छ।

हामीले विदेशमा रूसी सम्पत्तिको सम्बन्धमा पश्चिमा देशहरूले एकतर्फीरूपमा चालेका दमनकारी कदमहरूको अवैधानिकताको बारेमा धेरैपटक बोलेका छौं।

"रूसी महासङ्घको सम्पत्ति जफत गर्नु गैरकानुनी हो र यसले राष्ट्रहरूको सार्वभौम समानतालगायत अन्तर्राष्ट्रिय कानूनका आधारभूत सिद्धान्त र मान्यताको उल्लङ्घन गरेको हामीले बारम्बार उल्लेख गरेका छौं," रूसी मन्त्रालयलाई उद्धृत गर्दै आरआईए नोभोस्तीले उल्लेख गरेको छ।

यस्तो कार्य 'सार्वभौम अचल सम्पत्तिमाथिको घोर अतिक्रमण र राज्यहरूको एक समूहले अर्को समूहको सम्पत्तिको सरासर चोरी' गरेको मन्त्रालयले जनाएको छ।

मन्त्रालयले भनेको छ, "पश्चिमी गठबन्धन देशहरूले रूसी अचल साथै अन्य सम्पत्तिजफत गर्ने उनीहरूको कुनै पनि प्रयासले अनिवार्य रूपमा पर्याप्त र प्रभावकारी प्रतिक्रिया पाउनेछ भनी उनीहरूले बुझेका हुनुपर्छ।"

बिहारका मुख्यमन्त्री नितिश कुमारद्वारा पदबाट राजीनामा

पटना, २८ जनवरी (एएनआई)। बिहारका मुख्यमन्त्री तथा जनता दल (युनाइटेड) का अध्यक्ष नितिश कुमारले आइतबार पटनास्थित राजभवन पुगेर राज्यपाल राजेन्द्र अर्लेकरलाई आफ्नो राजीनामा बुझाउनुभएको छ।

राजभवनमा राज्यपाललाई भेटेर नितिशले भन्नुभयो, "हामीले राज्यमा महागठबन्धनसँग सम्बन्ध तोड्ने निर्णय गरेका छौं। नितिशले भाजपा नेतृत्वको राष्ट्रिय जनतान्त्रिक गठबन्धन (एनडीए) मा पुनः सामेल हुने र राज्यमा 'महागठबन्धन' शासनको अन्त्य गर्ने चर्चा चलिरेकै बेला यो घटना भएको हो। पूर्व मुख्यमन्त्री तथा राष्ट्रिय जनता दल (आरजेडी) प्रमुख तथा पूर्व मुख्यमन्त्री लालु यादवकी छोरी रोहिणी आचार्यले सामाजिक सञ्जालमार्फत जारी एक पोस्टमा उहाँले जेडियूमाथि कटाक्ष गर्दै भन्नुभयो, "समाजवादी पार्टीले आफूलाई प्रगतिशील समूहको रूपमा प्रस्तुत गर्छ, तर यसको विचारधारा बदलिँदो वायुको ढाँचासँग परिवर्तन हुन्छ। नितिशको यो निर्णयले उहाँको सत्ता समीकरणका लागि चौथो अभ्यास (गठबन्धन) हुनेछ।

कूल २४३ सदस्यीय बिहार विधानसभामा आरजेडीसँग ७९ विधायक छन् भने भाजपासँग ७८ विधायक छन्। विधानसभामा जेडीयू ४५, काङ्ग्रेस १९, भाकपा (एम-एल) १२, हिन्दुस्तानी अवाम मोर्चा (सेक्युलर) को चार र सीपीआई (एम) र भाकपाको एक/एक सदस्य छन्। एआईएमआईएम अन्य दुई सिट र एक स्वतन्त्र सदस्य रहेका छन्। आचार्यले एक नयाँ पोस्टमा साम्प्रदायिक शक्तिविरुद्ध आफ्नो सङ्घर्ष मृत्युपर्यन्त जारी रहने बताउनुभएको छ।

"साम्प्रदायिक शक्तिविरुद्ध हाम्रो लडाईँ सास रहेसम्म जारी रहनेछ," उहाँले ट्वीटरमा लेख्नुभएको छ।

रिहाइपछि कानुनी समस्याका बाबजुद गरिबलाई सहयोग गर्ने युनुसको प्रतिबद्धता

ढाका, २८ जनवरी (एएफपी)। बङ्गलादेशका नोबेल पुरस्कार विजेता मोहम्मद युनुसले आफ्नो वातावरणीय र आर्थिक नीति हासिल गर्न राजनीतिबाट प्रेरित भएको भन्दा अदालती मुद्दाको सामना गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभएको छ।

"हाम्रो सपना नयाँ संसार सिर्जना गर्नु हो," मानव अधिकार समूहहरूले व्यापकरूपमा आलोचना गरेको मुद्दामा ६ महिनाको जेल सजायविरुद्ध गरिएको अपिलमा औपचारिकरूपमा जमानत पाएपछि ८३ वर्षीय युनुसले अदालत बाहिर पत्रकारहरूलाई भने।

युनुसलाई आफ्नो अगुणी माइक्रोफाइनान्स बैङ्कमार्फत लाखौँलाई गरिबीबाट माथि उकास्ने श्रेय दिइन्छ तर उहाँको बङ्गलादेशको लामो समय प्रधानमन्त्री रहेकी शेख हसिनासँगको सम्बन्ध तनावपूर्ण रहेको देखिँदै आएको छ।

उहाँलाई गरिबहरूको 'रगत चुसेको' आरोप बङ्गलादेशको संस्थापन पक्षले लगाउने गरेको छ।

विपक्षीले बहिष्कार गरेको चुनावमा भारी मतान्तरले विजयी भएपछि यसै महिना पाँचौँ कार्यकालका लागि शपथ लिएकी हसिनाले सन् २००६ को नोबेल शान्ति पुरस्कार विजेता युनुसको पटकपटक आलोचना गर्नुभएको छ।

भ्रष्टाचारको प्रमुख आरोपहरू पनि समावेश भएका कम्तीमा १७० अन्य मुद्दाहरूको सामना गरेका युनुसविरुद्ध जनवरी १ मा श्रम कानून उल्लङ्घनसँग सम्बन्धित मुद्दामा पनि जोडिएको थियो। उहाँले आफूमाथि लागेका सबै आरोपहरूको खण्डन गर्दै आउनुभएको छ।

युनुसले भन्नुभएको छ, "मैले आफ्नो जीवन सबैभन्दा बढी खाँचोमा परेकाहरूलाई सहयोग गर्न समर्पित गरेको र आफ्नो कामलाई निरन्तरता दिन प्रतिबद्ध रहेको बताउनुभयो।

उहाँको 'थ्री जिरो' योजनाको उद्देश्य कार्बन उत्सर्जन घटाउनु, बेरोजगारी अन्त्य गर्नु र गरिबी घटाउनु हो।

युनुसले कसैको नाम उल्लेख नगरिकन भन्नुभयो, "हामीले एउटा सपना पूरा गरेका छौं र यो सपनाको पछि लाग्दा हामीले कसैको चित्त दुखाएका हुनसक्छौं।"

पछिल्लो घटनामा युनुस र ग्रामीण टेलिकमका तीन सहकर्मीमाथि श्रम कानूनको उल्लङ्घन गरेको आरोप लागेको थियो। युनुसले यो मुद्दा सरकारी विभागले ल्याएको आरोप लगाए पनि यातायातमन्त्री ओबैदुल कादिरले भन्नुभयो, "यो मुद्दा कामदारले दायर गरेका हुन्।"

हसिनाले युनुसलाई माफी दिन गरिएको आग्रह अस्वीकार गर्दै आफ्ना कर्मचारीसँग माफी माग्नुपर्ने बताउनुभएको छ।

सोमालियाली समुद्री डाँकुद्वारा डुङ्गा अपहरण

कोलम्बो, २८ जनवरी (एएफपी)। सन्दिग्ध सोमालियाली समुद्री डाँकुहरूले हिन्द महासागरमा डुङ्गामा सवार चालक दलका ६ जना सदस्यसहित डुङ्गालाई अपहरण गरेको कोलम्बोको नौसेनाले आइतबार जनाएको छ।

श्रीलङ्काली नौसेनाका प्रवक्ता गायन विक्रमासूरियाले लोरेन्जो पुथा-४ लाई सोमालियाली राजधानी मोगादिसुबाट करिब ८४० नटिकल माइल दक्षिणपूर्वमा शनिबार नियन्त्रणमा लिइएको जानकारी दिनुभयो।

यमनको इरान समर्थित हुथी विद्रोहीसमूहले प्यालेस्टिनी लडाकू समूह

हमासविरुद्ध इजरायलले गरेको युद्धको प्रतिक्रियास्वरूप रेड सी र एडेनको खाडीमा इजरायलसम्बद्ध जहाजहरूलाई लक्षित गरी सयौँ आक्रमणहरू गरेका छन्।

सन् २०१७ को डिसेम्बरमा सोमाली समुद्री डाँकुको पहिलो सफल घटना रेकर्ड भएपछि अन्तर्राष्ट्रिय नौसैनिक बललाई एडेनको खाडीबाट उत्तरतर्फ रेड सीमा डाइभर्ट गरिएको छ।

"श्रीलङ्काले संयुक्त समुद्री सेनालाई सचेत गराएको छ," विक्रमासूरियाले अन्तर्राष्ट्रिय समुद्री डाँकुविरोधी

गठबन्धनलाई सङ्केत गर्दै एएफपीलाई बताउनुभयो।

उहाँका अनुसार छिमेकी मुलुक भारतको नौसेनाले अनुसन्धानका लागि युद्धपोत पठाइसकेको छ भने श्रीलङ्काको नौसेनाले पनि उक्त क्षेत्रमा तैनाथ गर्नका लागि युद्धक जहाज तयार गरिरहेको छ।

सन् २०११ मा सोमालियाली तटमा समुद्री डाँकुहरूको आक्रमण चरम बिन्दुमा पुगेको थियो र बन्दुकधारीहरूले हिन्द महासागरको सोमाली तटबाट तीन हजार ६५५ किलोमिटर (दुई हजार २७० माइल) टाढासम्म आक्रमण गरेका थिए।

भारतमा मन्दिर भत्किँदा एक महिलाको मृत्यु, १७ जना घाइते

नयाँदिल्ली, १४ माघ (एएफपी)। भारतको राजधानी नयाँ दिल्लीमा भक्तजनका लागि बनाइएको मञ्च एक्कासि भत्किँदा एक महिलाको मृत्यु हुनुका साथै १७ जना घाइते भएका छन्। "आइतबार बिहानै हामीलाई कालकाजी मन्दिरको एउटा स्टेज भत्किएको खबर आयो। तत्काल उद्धार टोली घटनास्थलमा पुगेको छ," स्थानीय प्रहरी अधिकारीले भने।

घाइतेहरूलाई विभिन्न अस्पतालमा

भर्ना गरिएको र उनीहरूको अवस्था स्थिर रहेको प्रहरीले जनाएको छ। घटनापछि कार्यक्रमस्थलमा भागदौड मच्चिएको थियो र मानिसहरू भागेर आत्तिएर चिच्याइरहेका देखिन्थे। प्रहरी अधिकारीलाई उद्धृत गर्दै स्थानीय सञ्चारमाध्यमले मन्दिरमा बिना अनुमति धार्मिक कार्यक्रम आयोजना गरिएको जनाएका छन्।

कार्यक्रममा महिला र बालबालिकासहित एक हजार ६०० भन्दा बढीको सहभागिता रहेको थियो।

भिडिओमा घटनास्थल खचाखच भरिएको देख्न सकिन्छ। प्रारम्भिक अनुसन्धान अनुसार मान्छेको वजन धान्न नसकेर मन्दिरको अगाडि बनाइएको स्टेज भत्किएको थियो।

दिल्लीका मुख्यमन्त्री अरविन्द केजरीवालले ती महिलाको निधनप्रति दुःख व्यक्त गर्दै घाइतेको शीघ्र स्वास्थ्यलाभको कामना गर्नुभएको छ। उहाँले यस्ता ठुला कार्यक्रम आयोजना गर्दा सुरक्षा नियम पालना गर्न आग्रह गर्नुभयो।

“वासिङ्टन संसारको सबैभन्दा विनाशकारी र मानवअधिकार उल्लङ्घनकर्ता हो”

सन शिफेड

हालैका वर्षहरूमा संरा अमेरिकाले जबरजस्ती श्रम र नस्लवादको गम्भीर मुद्दाहरूमा आँखा चिम्लेको छ। शीतयुद्धको मानसिकता, शून्य योग प्रतिफल सोच र पाखण्डी 'दोहोरो मापदण्ड' मा अडिग रहँदै यसले 'लोकतन्त्र', 'स्वतन्त्रता' र 'मानव अधिकार' को आडमा आफ्नो स्वार्थलाई अगाडि बढाउन आफ्नो बर्चस्वको साथ न्यायलाई चुनौती दिन्छ। यसले उत्तरपश्चिमी चीनको सिन्जियाङ उद्गुर स्वायत्त क्षेत्रमा 'नरसंहार' र 'जबरजस्ती श्रम' को भूटो कथा सिर्जना गर्छ, चीनलाई घेर्ने प्रयास गर्दछ र यसको शान्तिपूर्ण उदय र चिनियाँ राष्ट्रको महान् कार्याकल्पमा बाधा पुऱ्याउँछ। यसले चीनको आन्तरिक मामिलामा हस्तक्षेप गर्दा अन्तर्राष्ट्रिय कानून र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धका आधारभूत सिद्धान्तहरूको गम्भीर उल्लङ्घन गरेको छ। सिन्जियाङका सबै जातीय समूहका मानिसहरू यसबाट आक्रोशित छन् र यसको कडा विरोध गर्छन्।

मानव अधिकार मानवताको गरिमा र कल्याणसँग सम्बन्धित छ। इतिहासमा व्यवस्थित संस्थागत योजनाहरूमार्फत अमेरिकाले क्रूरतापूर्वक नरसंहार, जबरजस्ती विस्थापित र मूल अमेरिकीहरूलाई आत्मसात शिक्षाको अधीनमा राख्यो। आज देशले बन्दुक हिंसा, प्रहरी दमन, निजी कारागारमा यातना, जातीय द्वन्द्व र लैङ्गिक

भेदभावजस्ता मानवअधिकार हननको व्यापक सामना गरिरहेको छ। संरा अमेरिका जबरजस्ती श्रम र अनैच्छिक दासताका पीडितहरूका लागि स्रोत, ट्रान्जिट र गन्तव्य देश हो र मानव अधिकार प्रकोपहरूको विश्वको सबैभन्दा ठूलो अपराधी हो।

पहिलो, संरा अमेरिका विश्वको सबैभन्दा ठूलो युद्धको सिर्जनाकर्ता हो। स्मिथसोनियन म्यागजिनका अनुसार सन् २००१ देखि अमेरिकाले विश्वका ४० प्रतिशतभन्दा बढी देशहरूमा फैलिएको 'आतङ्कविद्को युद्ध' को नाममा करिब ८० देशमा सैन्य कारवाही गरेको छ। संरा अमेरिकाले एकपक्षीयरूपमा सुरु गरिएको युद्धहरूको श्रृङ्खलाले धेरै मानवीय विपत्तिहरू निम्त्याएको छ, जसले स्थानीय जनताको जीवन, बाँच्नको, स्वास्थ्य र विकासको अधिकारलाई गम्भीररूपमा हानि पुऱ्याएको छ। संरा अमेरिकाले लागि, युद्ध हत्या र नाफा कमाउने खेल हो, जसले देशलाई क्रूर युद्ध मेसिन बनाएको छ।

दोस्रो, संरा अमेरिका मानिसको जीवनलाई खतरामा पार्ने विश्वको सबैभन्दा ठूलो आक्रमणकारी र विश्वको शरणार्थी सङ्कटमा सबैभन्दा ठूलो योगदानकर्ता हो। आधिपत्यवादी स्वार्थ कायम राख्न अमेरिकाले निर्दोषको ज्यान लिएर सार्वभौमसत्ता सम्पन्न देशहरूमा गैरकानुनीरूपमा आक्रमण गर्छ। अफगानिस्तानमा, अमेरिकाले २० वर्ष

लामो गैरकानुनी आक्रमण र कब्जाले १७४,००० को मृत्यु भएको छ, जबकि २६ लाख मानिसहरू विदेश पलायन गर्न बाध्य भएका छन्, १ करोड विस्थापित र

सत्य लुकाउने, माफी माग्न अस्वीकार गर्छ र आफ्नो जिम्मेवारीबाट पन्छिन खोज्छ।

तेस्रो, संरा अमेरिका एकतर्फी

अवधिमा मात्र ३,९०० एकपक्षीय प्रतिबन्धहरू लागू गरिएको थियो, जसको मतलब देशले औसतमा, प्रतिदिन तीन नयाँ प्रतिबन्धहरू सुरु गर्छ। वर्षौंदेखि

अन्य देशहरूमा मानवअधिकार प्रकोप र मृत्युहरू सिर्जना गरेर निर्लज्जरूपमा लाभ उठाएको छ। संरा अमेरिकाले वकालत गरिएको 'नियममा आधारित अन्तर्राष्ट्रिय व्यवस्था' अनिवार्यरूपमा स्वेच्छाचारी सैन्य आक्रमण, अन्य देशहरूको आन्तरिक मामिलामा हस्तक्षेप र वैध सरकारहरूको पतनलाई अनुमति दिन देशमा केन्द्रित आदेश हो। यसले आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्न विश्वव्यापी अराजकता सिर्जना गरेको छ।

संरा अमेरिकाले आफूलाई 'मानव अधिकार रक्षक' र 'लोकतन्त्रको ज्योति' भनेर घोषणा गर्छ। यद्यपि, यसले आफ्नो डलरको प्रभुत्व र सैन्य र प्रविधिको सन्दर्भमा फाइदाहरू दुरुपयोग गर्दछ, अन्तर्राष्ट्रिय कानूनभन्दा माथि आफ्नो घरेलु कानूनलाई राख्छ। यसले आफ्नो लामो अस्त्र क्षेत्राधिकार ढाकछोप गर्न अन्तर्राष्ट्रिय नियमहरू 'अंजीरको पात' को रूपमा प्रयोग गर्दछ। यसले राजनीति, सेना, अर्थतन्त्र, प्रविधि र संस्कृतिलागायत विभिन्न क्षेत्रमा निर्दयी र बर्बर प्रभुत्व देखाएको छ।

संरा अमेरिका आफ्नो कुख्यात ट्याक रेकर्ड र मानव अधिकारमा स्पष्ट गल्तीसँगै 'चोरलाई समात' भन्दै चोर्कै कार्य गर्न बन्द गर्नुपर्छ। विश्वव्यापी प्रवृत्तिको विरुद्धमा जाँदा देशलाई अन्तर्राष्ट्रिय हॉसोको पात्र मात्र बनाउँछ।

(लेखक सिन्जियाङ उद्गुर स्वायत्त क्षेत्रको चिनियाँ कम्युनिस्ट पार्टीको तृपन म्युनिसिपल कमिटीका अधिकारी हुन्।)

अनुवाद : प्रकाश

१ करोड ८९ लाख अर्बे खाद्य अभावको सामना गरिरहेका छन्। संरा अमेरिकाले विश्वका अन्य धेरै भागहरूमा पनि युद्धहरू सुरु गरेको छ, जसले निर्दोष नागरिकहरूको जीवनमा व्यापक क्षति पुऱ्याएको छ र उनीहरूको आफ्नै विकासको मार्ग छनोट गर्ने अधिकारको हनन गरेको छ। तैपनि, संरा अमेरिकाले

प्रतिबन्ध लगाउने विश्वको सबैभन्दा ठूलो पहलकदमी हो। आधिपत्यवाद र एकपक्षीयतालाई पछ्याउँदै, यसले स्वेच्छाचारीरूपमा रूस, क्युबा, प्रजग कोरिया, म्यानमार, इरान, लिबिया र इराकजस्ता देशहरूलाई पालना नगर्ने देशहरू र क्षेत्रहरूलाई दबाउँछ र एकतर्फी प्रतिबन्ध लगाउँछ। फलस्वरूप, वासिङ्टनको एकपक्षीय प्रतिबन्धहरू २००० मा ९९२ बाट २०२१ मा ९४०० मा बढेको छ। डोनाल्ड ट्रम्प प्रशासनको

संरा अमेरिकाले मध्यपूर्व र ल्याटिन अमेरिकाका धेरै देशमा व्यापक शोषण गरेको छ। यसले तिनीहरूको घरेलु राजनीतिमा हस्तक्षेप गर्छ, निर्वाचित सरकारहरूलाई विघटन गर्छ र 'रङ्गीन क्रान्ति' लाई बढावा दिन्छ। यसले मानव अधिकार, सुरक्षा र राजनीतिमा व्यापक सङ्कट पैदा गरेको छ।

अन्तमा, संरा अमेरिका संसारमा प्रजातन्त्र र मानव अधिकारको सबैभन्दा ठूलो विनाशक हो। यो युद्ध मेसिनले

कृषि उत्पादन र किसानहरूको अवस्था

विमर्श

बाँके जिल्लाको २३३७०० हेक्टर वा २३३७ बर्ग किलोमिटर भूमिमध्ये कृषिजन्य भूमि ९५१३७ हेक्टर छ। ६०१६६ जनसङ्ख्या भएको यो जिल्लामा ९४७७३ घरधुरी छन्। सरदर प्रतिवर्षको

उत्पादन १०३५५९ मेट्रिक टन हुन्छ। यो जिल्ला कृषि उत्पादनमा अग्र स्थानमा रहेको छ। धेरै प्रतिशत किसान जनता खेतीमा निर्भर भएको पाइन्छ। यस जिल्लामा उत्पादनको लागि पर्याप्त भूमि छ र उत्पादन पकेट एरिया पनि छ। त्यसमध्ये जिल्लाअन्तर्गतका नौवस्ता, टिटरिया, विनौना, हिरमनिया, होलिया, सीतापुर, राधापुर, वेतनिया लगायत छन्। पर्याप्त उत्पादनशील भूमि भएर पनि कृषि उत्पादन र किसानहरूको अवस्थाबारे सरकारले ध्यान नदिएको हुँदा किसानहरू निरास छन्। उत्पादन पनि घटेको छ। खेती गर्ने किसानको आफ्नै भूमि नभई जमिनदारको जग्गामा अधिया खेती गर्ने प्रचलनले उत्पादन घटेको छ। खेतबारीमा काम गर्ने भूमिहीन किसानहरूलाई जग्गा दिने र आफ्नो जग्गामा आफ्नै खेती गर्न लागेपछि उत्पादनमा अभिवृद्धि हुने देखिन्छ। पुरानै विधिबाट भइरहेको खेती गर्ने प्रणालीबाट उत्पादन भएको अन्न खेती अन्य जिल्लामा निर्यात गर्न सकेको छ। शिक्षा र चेतनाको कमीका कारण जमिनदारहरूले किसानहरूलाई दास सरहको व्यवहार गरिरहेको पाइन्छ।

सिँचाइको अभावमा आकासे पानीको भरमा खेती लगाउनु पर्ने अवस्था छ। यसरी खेती लगाउनु पर्दा किसानले सोचेबमोजिम उत्पादन हुन सकेको छैन। राप्ति सिँचाइ आयोजनाले बाँके जिल्लाका धेरै खेतमा सिँचाइ पुऱ्याउने उद्देश्य भए तापनि उक्त आयोजना निर्माणमा ढिलाइ भएर मुख्य नहर मात्र

निर्माण हुन सकेको र शाखा सिँचाइ नहरहरू निर्माण हुन नसकेकोले किसानहरूको खेतमा पानी पुगेको छैन। जमिनबाट वा खोलालावाबाट पम्पसेटबाट पानी तानेर खेती गर्न वा सिँचाइ गर्नुपर्ने किसानका पुरानै समस्या हुन्।

खेतमा बिजुली लाइन नहुँदा पम्पसेटको प्रयोग गर्नु परेको दुखेसो किसानहरूको छ। पटकपटक कृषि मिटरको माग गर्दा विद्युत् प्राधिकरण वा नजिकको विद्युत् सेवा कार्यालय र स्थानीय सरकार सञ्चालकहरू मूकदर्शक हुन्छन्। रासायनिक मल र बीउको जहिल्यै समस्या हुन्छ। भारतबाट नक्कली वा म्याद नाघेको मल र बीउले खेती गर्नु पर्दा यहाँको उत्पादन घटेको हो। माटो परीक्षण गराएर समयमै उचित मल बीउको व्यवस्था गरी प्रगतिशील वा नगदे खेती प्रणाली अपनाएको भए उत्पादन बढ्ने र किसानहरूको आर्थिक स्तर उठ्ने थियो। किसानहरू आत्मनिर्भर हुने थिए। कृषि उत्पादन घट्दा देश गरिब भयो। आर्थिक मन्दी भयो। कृषिमा राज्यको दायित्व नहुँदा आयआर्जनको लागि मानिसहरू विदेशिन थाले, गाउँ खाली हुँदै खेत बाँभो छ, अर्बै अवस्था नाजुक हुने देखिन्छ।

कृषि उत्पादनमा कमी हुँदा कृषि योग्य भूमि उत्पादन क्षमता भए तापनि बाहिरबाट खाद्य वस्तु खरिद गरी खानु पर्दा कृषिप्रधान देशको परिचय गुमेको छ। उत्पादनको प्रचुर सम्भावना बोकेको यो जिल्ला खाद्यान्नमा सङ्कट पर्नुले देशकै दुर्भाग्य भएको पाइन्छ। कृषिमा अनुदान नभई उचित व्यवस्थापन नहुँदा कृषि उत्पादन घट्यो। त्यसकारण, देश भने आर्थिक सङ्कटमा परेको तथ्य यो जिल्लाबाट पनि लिन सकिन्छ।

भारतीय बजारको कुनै पोषण शक्ति नभएको खाद्यान्नले नेपाली खाद्यान्नको महत्त्व घटेको छ। यसले जिल्लावासीको

स्वास्थ्यमा पनि असर पुऱ्याएको छ। बजार एरियाका धेरैजसो घरमा आज भारतीय खाद्यान्न प्रयोग भइरहेको छ। खुला सिमानाका कारण भारतीय व्यापारीहरू यहाँको उत्पादन समयमै खरिद गरी आफ्नो कब्जामा लिन्छन्। उनीहरू सस्तोमा खरिद गरेर नेपालीहरूलाई महँगोमा बिक्री गर्छन्। धान भारत जान्छ। नेपालीहरू भारतीय चामल खान्छन्। खुला सीमाले गर्दा सिमानापारि भारतको रुपैयाँ बजारमा नेपालीहरू हजारौँका हिसाबले किनमेल गर्न जाने कारणले नेपाली बजार शून्य अवस्था छ। देशमा आर्थिक मन्दी हुनुमा खुला सिमाना पनि एक कारण हो कि भन्ने अनुमान गर्न सकिन्छ।

देशको मुख्य मेरुदण्ड वा आत्मनिर्भर हुने कृषि क्षेत्र कमजोर हुनु वा खुला सीमा नियमन हुन नसक्नु कृषिमा भएको अनुदान बिचौलिया वा ठुला किसान वा जमिनदारहरूले लिनु या कृषि उत्पादनमा प्रयोग नहुनु दुर्भाग्य हो।

बाँके जिल्ला कपास र लहरे खेती फल्ने ठाउँ पनि हो। खजुरा कपास विकास समितिले कपास उत्पादन गर्छ्यो। हजारौँ किसानहरू प्रभावित थिए। राज्य पक्षले ध्यान नदिँदा त्यो बन्द अवस्था छ। देशका धेरै कृषि उद्योगहरू बन्द भएर देशले क्षति व्यहोर्दै छ।

किसानका समस्यालाई आत्मसात गर्दै समस्यामा परेका किसानहरूको पसिनाको महत्त्व बुझ्न सक्ने सरकार वा व्यवस्था नभएसम्म यथावत् रहने देखिन्छ। प्रशस्त जङ्गल क्षेत्र भएकोले धेरै ठाउँमा प्राङ्गारिक कम्पोस्ट मल कारखाना बनाउन सकिने सम्भावना छ। राज्यबाट सही व्यवस्थापन भए यस जिल्लाको उत्पादन निकै अगाडि बढ्न सक्नेछ र किसानहरू नै आत्मनिर्भर हुने थिए। किसानहरू उत्पादनमा आत्मनिर्भर हुन नसक्नु ठूलो दुर्भाग्य हो।

आइतबार ७१ औँ विश्व कुष्ठरोग दिवस मधेस प्रदेशमा अधिक कुष्ठरोगी

काठमाडौँ, १४ माघ। एकहत्तरौँ विश्व कुष्ठरोग दिवस आइतबार देशभर विभिन्न कार्यक्रमका साथ मनाइँदैछ। 'कुष्ठरोगसम्बन्धी गलत धारणाको अन्त्य गरौँ, मर्यादित व्यवहार गरौँ' भन्ने मूल नाराका साथ जनवरी २८ अर्थात् आइतबार नेपालभर विभिन्न कार्यक्रम गरी दिवस मनाउन लागिएको हो।

कुष्ठरोग आँखाले देख्न नसकिने 'माइकोब्याक्टेरियम लेप्रे' नामक सूक्ष्म कीटाणुबाट लाग्ने एक प्रकारको ज्यादै कम सार्ने रोग हो। उपचार नगरेको कुष्ठरोग बिरामीसँग लामो समयसम्म सम्पर्कमा आउने व्यक्तिलाई मुख्यतः श्वासप्रश्वासको माध्यामबाट यो रोग सार्ने गरेको पाइन्छ। स्वास्थ्य सेवा विभागका इपिडीमियोलोजी तथा रोग नियन्त्रण महाशाखाका निर्देशक डा. रुद्रप्रसाद मरासिनी सुरुकै अवस्थामा रोगको निदान र उपचार गरेमा यो रोग अरुलाई नसार्ने र अपाङ्गता हुनबाट जोगाउने बताउनुहुन्छ।

महाशाखाले विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायसँगको सहकार्यमा गरेको अध्ययनमा आर्थिक वर्ष २०८९/९० मा देशभर दुई हजार पाँच सय २२ जना कुष्ठरोगका नयाँ बिरामी फेला पारेको छ। कुष्ठरोगका नयाँ बिरामीमध्ये सबैभन्दा धेरै मधेस प्रदेशमा रहेका छन्। मधेस प्रदेशमा कुल बिरामीको ३७ प्रतिशत अर्थात् नौ सय ४४ बिरामी रहेका छन्। यस्तै लुम्बिनी प्रदेशमा पाँच सय ६५, कोशी प्रदेशमा चार सय ७१, सुदूरपश्चिम प्रदेशमा दुई सय ३०, वाग्मती प्रदेशमा एक सय २०,

गण्डकी प्रदेशमा एक सय ९९ र कर्णाली प्रदेशमा ७३ जना कुष्ठरोगका बिरामी रहेको तथ्याङ्क छ।

जिल्लाअनुसार हेर्दा कुष्ठरोगी बढी भएको जिल्लामा भूपा, मोरङ, सिरहा, धनुषा, महोत्तरी, रौतहट, सर्लाही, बारा, पर्सा, पश्चिम नवलपरासी, रूपन्देही, कपिलवस्तु, बाँके र कैलाली रहेका छन्। नयाँ बिरामीमध्ये महिला बिरामीको सङ्ख्या एक हजार ४९, बालबालिकाको सङ्ख्या एक सय ८१ रहेको देखिन्छ।

विभागका कुष्ठरोग नियन्त्रण तथा अपाङ्गता व्यवस्थापन शाखाका प्रमुख डा. प्रशन्न नापित सरकारले कुष्ठरोगमुक्त नेपाल निर्माणका लागि 'राष्ट्रिय कुष्ठरोग रणनीति २०७८-२०८२' निर्माण गरी कार्यान्वयनमा लागेको बताउनुहुन्छ। रणनीतिको मुख्य उद्देश्य नै प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहबाट कुष्ठरोग निवारण गर्ने उहाँको भनाइ छ। पछिल्लो समय तराई र विशेषगरी मधेस प्रदेशमा कुष्ठरोगका बिरामीको सङ्ख्या बढी देखिएपछि विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्था त्यस प्रदेशप्रति लक्षित गरी विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेका छन्।

सन् १९७५ देखि नेपालको कुष्ठरोग क्षेत्रमा काम गर्दै आएको एनआरएल नेपालले अहिले मधेस प्रदेशको महोत्तरी, सर्लाही र धनुषा जिल्लामा कुष्ठरोगको क्षेत्रमा काम गर्दै आएको छ। एनआरएल नेपालले कुष्ठरोग नियन्त्रण (पेप प्लस प्लस) कार्यक्रमअन्तर्गत महोत्तरी, सर्लाही र धनुषा जिल्लाका विभिन्न स्थानीय तहमा कुष्ठरोगका

बिरामीसँगका सम्पर्क व्यक्तिको पहिचान गर्नुका साथै उनीहरूलाई सचेतनामूलक कार्यक्रम तथा औषधि वितरण गर्दै आएको छ।

एनआरएल नेपालका कार्यकारी निर्देशक विकासमान सिंह कुष्ठरोगमुक्त नेपाल घोषणा गर्ने लक्ष्यका साथ एनआरएल नेपालले काम गर्दै आइरहेको बताउनुहुन्छ। कार्यकारी निर्देशक सिंह धनुषा, सर्लाही र महोत्तरीमा कुष्ठरोगी र उनीहरूका सम्पर्क व्यक्तिको पहिचान गरी चार लाखभन्दा बढी व्यक्तिलाई औषधि वितरण गर्ने लक्ष्यका साथ एनआरएलले काम गरिरहेको बताउनुहुन्छ। यसबाहेक एनएलआरले पूर्वको कोशी र पश्चिमको सुदूरपश्चिम प्रदेशमा समेत कुष्ठरोगका बिरामीलाई निःशुल्क औषधि वितरण गर्दै आएको छ। "एनआरएलले स्थानीय जनप्रतिनिधि, स्वास्थ्यकर्मी र महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकासँग सहकार्य गरेर कुष्ठरोगी र उनीहरूको सम्पर्क व्यक्तिको पहिचान गरी औषधि प्रदान गर्दै आइरहेको छ," सिंह भन्नुहुन्छ।

कुष्ठरोगको क्षेत्रमा काम गर्दै आएको अर्को संस्था द ल्याप्रोसी मिसन नेपालले मधेस प्रदेशको बारा, पर्सा र रौतहटमा कुष्ठरोगको क्षेत्रमा काम गर्दै आएको छ। मिसनले तीनवटै सरकारको सहकार्यमा कुष्ठरोग रोकथामको क्षेत्रमा तीन जिल्लामा काम गर्दै आएको बताउनुहुन्छ। यसबाहेक उक्त मिसनले ललितपुरको गोदावरी नगरपालिका-५ लेलेस्थित आनन्दवन अस्पतालसमेत सञ्चालन गरी कुष्ठरोग निवारणको क्षेत्रमा काम गर्दै आएको छ। रासस

सुर्खेतमा पार्टी प्रकाशनबारे अध्ययन गोष्ठी

सुर्खेत, १४ माघ । नेपाल मजदुर किसान पार्टीको ५० औं स्थापना दिवसको अवसरमा नेमकिपा, सुर्खेत जिल्ला समितिको आयोजनामा आइतबार पार्टी प्रकाशनको अध्ययन गोष्ठी भयो ।

कार्यक्रममा नेमकिपाका अध्यक्ष नारायणमान विजुकुछे (रोहित) ले लेख्नुभएको तीन किताबका विभिन्न विषयको अध्ययन गरेर आ-आफ्नो अध्ययन तथा अनुभव प्रस्तुत गरियो । कार्यक्रममा नेपालको कम्युनिस्ट आन्दोलनमा देखा परेका खोटा विचारहरूको खण्डन, रूसी संशोधनवाद सामाजिक साम्राज्यवादमा पतन र विश्वका प्रसिद्ध मजदुर आन्दोलनसम्बन्धी

अध्ययन गोष्ठी गरिएको थियो ।

कार्यक्रममा नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य एवम् कर्णाली प्रदेश संयोजक सरोजराज गोसाईंले राजनीतिक सिद्धान्त, इतिहास तथा भूगोलको अध्ययनले कार्यकर्ताको सांस्कृतिक स्तर उँचो पार्ने धारणा राख्नुभयो ।

पार्टीले अध्ययन संस्कृतिमा जोड दिएको भन्दै उहाँले अध्ययनले कार्यकर्तालाई मानसिकरूपमा बलियो बनाउने धारणा राख्नुभयो । उहाँले जनवर्गीय सङ्गठनको सक्रियता बढाउन जोड दिनुभयो ।

नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य हरिसुन्दर बासीले पार्टीमा महिला

सहभागिता बढाउनुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

नेमकिपाका सुर्खेत जिल्ला अध्यक्ष हरिबहादुर बोहराको अध्यक्षतामा सम्पन्न कार्यक्रममा ऐनबहादुर शाही, लालबहादुर थापा, अक्कलबहादुर राना, धनबहादुर रावत, ऐनबहादुर शाही (जुम्ला), धनेन्द्र विक, चेतन पौडेल, गणेश खड्का, गोविन्दनाथ योगी, प्रकाश शाही, इन्द्रप्रसाद नेउपाने, विजुकला राना, प्रेम थापा, निरक शाही, तुलसी खड्का, मनबहादुर विक, कविराम खड्का, शेरबहादुर शाही, अड्डाबहादुर शाही, कल्पना शाह, ममता रावलगायतले आ-आफ्नो अध्ययनको विषय प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

कीर्तिपुरमा स्थापना दिवस

काठमाडौं, १४ माघ । नेपाल मजदुर किसान पार्टी कीर्तिपुर नगर समितिको आयोजनामा ५० औं पार्टी स्थापना दिवस कीर्तिपुर नगरपालिका वडा नं. ५ मा आइतबार प्रवचन कार्यक्रम गरी मनायो ।

कार्यक्रममा पार्टीका केन्द्रीय सदस्य सनकमान महर्जनले नेमकिपा स्थापनाको इतिहास, आधारहरू र उद्देश्यबारे प्रस्ट पाउँने नेमकिपा पुँजीवादी सरकारमा गएर फोहोर पानीले नुहाउने काम गर्दै नभन्नुभयो ।

उहाँले पुँजीवादी सरकारमा जानु पुँजीपतिहरूको सेवक बन्नु हो भन्दै ३४ वर्षको वहुदल गणतन्त्रबाट अन्य पार्टीको

चरित्रले देखाएको छ भन्नुभयो ।

उहाँले नेमकिपा अन्तर्राष्ट्रियवादी पार्टी भएकोले विश्वमा अएको अन्याय, अत्याचार, सानो देशमाथि गरिने हस्तक्षेपको विरोधमा आवाज उठाउँदै आइरहेको बताउनुभयो ।

पार्टीका केन्द्रीय सदस्य एवं काठमाडौं जिल्ला अध्यक्ष नारायण महर्जनले नेमकिपाको स्थापना नेपालको कम्युनिस्ट आन्दोलनमा देखापरेको संशोधनवाद र अवसरवादमा लिप्तोटा विचारको कारणले भएको बताउनुभयो ।

उहाँले कम्युनिस्ट आन्दोलन जोगाउन धेरै पटक नेतृत्वमा बस्नेले

सैद्धान्तिक र वैचारिक सङ्घर्ष गर्दा पनि नसुधेकोले पटन हुनुभन्दा फुट गरी नयाँ पार्टी स्थापना हुनु बुद्धिमानी काम गरेको बताउनुभयो ।

केन्द्रीय सदस्य राजवीर डंगोलले पार्टी स्थापनाको उद्देश्यबारे स्पष्ट पाउँने पार्टीका सबै कार्यकर्ताहरू जनताको घरदैलोमा पुगी राजनीतिक प्रशिक्षण दिनुपर्ने बताउनुभयो ।

आयोजक समितिका प्रशान्त महर्जनको सभापतित्वमा भएको उक्त कार्यक्रममा कृष्ण महर्जन, हरिकुमार महर्जन, अविर्मान महर्जन, वाशमान महर्जन, विन्द्रा महर्जन, कान्छाबाबु महर्जनले पनि बोल्नुभएको थियो ।

वैजनाथ गाउँमा प्रशिक्षण

बाँके, १४ माघ । नेपाल मजदुर किसान पार्टी वैजनाथ गाउँ समितिको आयोजनामा शनिबार एक प्रशिक्षण कार्यक्रम भयो ।

उक्त कार्यक्रममा नेमकिपा बाँकेका अध्यक्ष बखत थापाले पार्टी स्थापनाको आधारबारे प्रस्ट पाउँने नेमकिपा काम गरी खाने बहुमत जनताको हितमा स्थापना भएको हो भन्नुभयो ।

सामन्तवादी र पुँजीवादी व्यवस्था अन्त्य गरी समाजवाद स्थापना गर्ने यात्रामा लामबद्ध हुन आग्रह गर्दै उहाँले

समाजवादी व्यवस्था स्थापना भएमा जनताको गाँस, बास, योग्यताअनुसारको काम र कामअनुसारको ज्यालाको बन्दोबस्त हुने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

कार्यकर्ताहरू कामदारवर्गका जनताको सेवामा इमानदारीपूर्वक लाग्नुपर्ने आवश्यकता औल्याउँदै उहाँले हरियो घाँसभित्र लुकेका सर्पहरूपुँजी चुसाहाहरूदेखि जहिल्यै सतर्क हुनुपर्छ भन्नुभयो ।

उहाँले राजनीति कमाइ खाने भाँडो होइन त्यो त निःस्वार्थपूर्वक देश र

जनताको सेवा गर्ने राजनीति हो भन्नुभयो ।

नेमकिपा वैजनाथका अध्यक्ष तुलसीप्रसाद आचार्यको सभापतित्वमा भएको सो कार्यक्रममा पार्टी जिल्ला उपाध्यक्ष गौरीकान्त आचार्य, सुर्जा थापा र मोहनलाल थापाले पनि बोल्नुभएको थियो ।

नारायणी चौधरीले स्वागत गर्नुभएको सो कार्यक्रममा भावना शाहीको कविता वाचन र स-साना नानीहरूको नृत्य प्रस्तुत गरिएको थियो ।

उदयपुर कटारीमा नेमकिपा स्थापना दिवस

उदयपुर, १४ माघ । नेपाल मजदुर किसान पार्टीको ५० औं स्थापना दिवसको अवसरमा कटारी नपा वडा नं. ११ मा हर्दनीमा कार्यकर्ता भेला भयो ।

भेलाका नेमकिपा कोसी प्रदेश सदस्य महेन्द्र बखुन्छेले पार्टी किसानहरूको जगमा उभिएर स्थापना भएको बताउँदै नेमकिपाले देश र जनताको निःस्वार्थ रूपले सेवा गरिरहेको बताउनुभयो ।

उहाँले सार्वभौमसत्ता रक्षा गर्न र गरिबवर्गको हितमा काम गरिरहेको चर्चा गर्नुभयो । देशका ठुला कम्युनिस्ट भनिएका माओवादी, एमाले र समाजवादीजस्ता पार्टीहरू मार्क्सवाद, लेनिनवाद र माओ विचारधारामा सैद्धान्तिक विचलन आएको बारे उहाँले बताउनुभयो ।

नेमकिपा उदयपुर जिल्ला संयोजक विष्णुबहादुर खत्रीले नेमकिपामा आबद्ध भई

सैद्धान्तिक रूपमा परिपक्व हुन पार्टी प्रकाशनहरू निरन्तररूपमा अध्ययन गर्ने जोड दिनुभयो ।

सो कार्यक्रममा पूर्ण बुढाथोकी, शिवजी त्वायानाबासु र ईश्वरबहादुर खत्रीले पनि बोल्नुभएको थियो । यसैगरी पार्टी स्थापना दिवसको अवसरमा कटारी नपा वडा नं. १४ को घुर्मीमा पनि वडा पार्टीको आयोजनामा छलफल कार्यक्रम भयो ।

ललितपुरमा नेमकिपाको स्थापना दिवसको अवसरमा प्रवचन कार्यक्रम

ललितपुर, १४ माघ । नेपाल मजदुर किसान पार्टीको ५० औं स्थापना दिवसको अवसरमा ललितपुरमा एक प्रवचन कार्यक्रम सम्पन्न भयो ।

कार्यक्रममा नेपाल मजदुर किसान पार्टी ललितपुर जिल्ला समितिका एम. महर्जनले नेपाल मजदुर किसान पार्टीको स्थापना समाजमा आमूल परिवर्तनको लागि 'नेपालको कम्युनिस्ट आन्दोलनमा देखापरेका खोटा विचारको खण्डन', 'रूसी संशोधनवाद सामाजिक-साम्राज्यवादमा पतन', 'नेपाल-भारत सम्बन्ध र भारत' पुस्तकको प्रकाशनसँगै वर्गसङ्घर्ष, राजनैतिक र सैद्धान्तिक सङ्घर्षलाई आधार बनाएर भएको हो भन्नुभयो ।

"राजनीतिक दल कुनै दर्शन र वर्गीय आधारमा स्थापना हुन्छ । मार्क्सवाद, लेनिनवाद र माओ त्सेतुङ विचारधारालाई मार्गनिर्देशक मानेर नेपाल मजदुर किसान पार्टी नेपालको कम्युनिस्ट आन्दोलनभित्रको संशोधनवाद, अवसरवाद, उदारतावादको विरोधमा स्थापना भएको हो ।" उहाँले भन्नुभयो ।

राजनैतिक र सांस्कृतिकरूपले प्रशिक्षित गर्नुका साथै ट्रेड युनियनवादी हुनबाट जोगाई देश र जनताको सेवामा समर्पित बनाउन प्रेरणा दिँदै आएको स्मरण गराउनुभयो ।

नेमकिपाले कामदार जनतालाई राजनैतिक र सांस्कृतिकरूपले प्रशिक्षित गर्ने कार्य गर्दै आएको उल्लेख गर्दै उहाँले नेपालको राजनीतिक डबलीमा नेमकिपाको उपस्थिति नहुँदो हो त भारतीय विस्तारवाद र भारतीय एकाधिकार पुँजी र अमेरिकी साम्राज्यवादको विरोध हुँदैनथ्यो भन्नुभयो ।

प्राध्यापक समाज नेपालका एस. दुवालले सिद्धान्त र व्यवहार फरक गर्ने पार्टी र नेताहरूलाई नेमकिपाले सचेत गराउँदै आएको चर्चा गर्दै आजको बङ्गलादेश हिजोको पूर्वी पाकिस्तान हो, पाकिस्तान टुक्राउँदा नेमकिपाले विरोध गरेको थियो, अफगानिस्तानमा तत्कालीन हुसले आक्रमण गर्दा नेमकिपाले विरोध गरेको थियो भन्नुभयो ।

"पुँजीपतिहरूले कामदार जनताको हितमा काम गर्दैनन् । नेमकिपा एमाले विदेशीको इसारामा देश र जनताको अहितमा असमान सन्धि-सम्झौता गर्ने

पार्टी हो । नेमका माओवादी भारतको ट्राउन हर्स हो । नक्कली कम्युनिस्टहरूविरुद्ध नेमकिपा निरन्तर सङ्घर्षरत छ ।" उहाँले भन्नुभयो ।

उहाँले पुँजीवादको उत्थान, विकास र पतनको नियम मार्क्सवाद हो । मार्क्सवादी दर्शनअनुसारको समाजवादी व्यवस्थामा मात्र काम गरी खाने जनताको हित हुनेछ भन्नुभयो ।

अधिवक्ता अनिता जधारीले नेपाली युवाहरूलाई विदेशीको भाडाको सिपाही बनाउने गोरखा भर्तीकेन्द्र खारेज गर्न र वैदेशिक रोजगारीको नाममा नेपालीलाई दास बनाएर विदेशमा बेच्ने म्यानपावर कम्पनीहरूलाई कारबाही गर्न नेमकिपाले सडक र सदनमा सङ्घर्ष गर्दै आएको विचार व्यक्त गर्नुभयो । उहाँले युकेनलाई अमेरिकी साम्राज्यवादले उक्साएर हतियार सहयोग गरी रूस-युक्रेन युद्ध गराएको हो भन्नुभयो ।

नेमकिपा महालक्ष्मी नगरका रुपा महर्जनको सभापतित्वमा सम्पन्न उक्त कार्यक्रममा नेमकिपाका मनिष महर्जन, आसराज महर्जन, सुजिता श्रेष्ठ, कृष्ण महर्जन र मिक्की महर्जनले पनि आ-आफ्नो धारणा राख्नुभएको थियो ।

सिंजाको नराकोट बजारमा कोणसभा

जुम्ला, १४ माघ । नेमकिपा सिंजा गाउँपालिका वडा नं. ३ एकाइ समितिको आयोजनामा आइतबार नराकोट बजारमा कोणसभा भयो ।

नेमकिपा स्थापना दिवसको अवसरमा आयोजित उक्त कोण सभामा नेमकिपा जुम्ला जिल्ला समितिका कार्यवाहक अध्यक्ष विर्षबहादुर राउतले वर्गीय शत्रु र मित्र, कम्युनिस्ट पार्टीभित्र देखिएको संशोधनवाद र अवसरवाद आदि

विषयमा मत नभिलेपछि नेमकिपा स्थापना भएको बताउनुभयो ।

नेमकिपा जिल्ला समितिका सदस्य राजेश्वर देवकोटाले पार्टी स्थापनाकालदेखि नै नेमकिपाले श्रमजीवीवर्गको हितमा काम गरिरहेको बताउनुभयो ।

नेपाल क्रान्तिकारी शिक्षक सङ्घका दीर्घबहादुर शाहीले नेमकिपाले कम्युनिस्टको सिद्धान्त र विचार बस्तीबस्तीमा पुऱ्याउने काम गरिरहेको

विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

नेमकिपा जिल्ला समितिका सहसचिव मानबहादुर बोहरा, महिला सङ्घका बसम बुढा रावत र हिम गाउँपालिकाका दीपराज शाहीले पनि बोल्नुभएको थियो ।

कनिन रावतको सभापतित्वमा भएको उक्त सभामा कृष्णमाया शाहीले स्वागत गर्नुभयो भने सपना रावतको टोलीले क्रान्तिकारी गीत प्रस्तुत गरेको थियो ।